

PRITARTA
Kauno miesto savivaldybės tarybos
2014 m. liepos 10 d.
sprendimu Nr. T-418

PATVIRTINTA
Kauno lopšelio-darželio „Spindulėlis“
direktoriaus 2014 m. liepos 18 d.
įsakymu Nr. V-27

KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „SPINDULĖLIS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Kauno lopšelis-darželis „Spindulėlis“ - juridinis asmuo ir savo veiką grindžia Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Vaiko teisių konvencija, LR vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo koncepcija ir kitais vaikų ugdymą reglamentuojančiais aktais, Švietimo ir mokslo ministerijos ir steigėjo priimtais teisės aktais, įstaigos nuostatais, vidaus darbo taisyklėmis bei darbuotojų pareiginiiais aprašais.

Lopšelis-darželis „Spindulėlis“ yra bendrosios paskirties ikimokyklinio ugdymo įstaiga su specialiosiomis grupėmis ir integruotais specialiųjų poreikių vaikais. Įstaigos adresas: Kalniečių g.245a, LT-49339, Kaunas; telefonas 731694, elektroninis paštas spindulelis_kaunas@hotmail.com, sukurtas internetinės svetainės puslapis: www.spindulelis.com. Veiklos kodas – 801010. Steigėjas – Kauno miesto savivaldybės taryba.

Vaikai ir jų poreikiai. Įstaigoje ugdomi 159 vaikai, iš jų apie 50 vaikų - specialiųjų ugdymosi poreikių. Viena dalis specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų lanko specialiąsias grupes, o likusieji integruojami į bendrojo ugdymo grupes. Įstaigos ikimokyklinio ugdymo programa garantuoja vaikams galimybę rinktis veiklą pagal interesus ir poreikius, interesų bei poreikių plėtojimąsi ir naujų atradimą, konkrečiam amžiaus tarpsniui svarbių vaiko gebėjimų nuoseklų ugdymą (si).

Darželyje kuriama jauki, saugi, estetiška aplinka, pritaikyta vaikų poreikiams. Bendruomenės nariai jaučiasi saugūs, pasitiki vieni kitais. Darželyje veikla atliepia vaikų ugdymosi poreikius, interesus bei galimybes, yra tikslinga ir veiksminga, įvairi ir kūrybinga. Ugdymo metodai, būdai, formos parenkami atsižvelgiant į ugdymo tikslus ir uždavinius, vaikų amžių, gebėjimus ir poreikius. Visa lopšelio-darželio bendruomenė ir šeima bendromis pastangomis tenkina vaikų poreikius, atsižvelgiant į individualaus vaiko asmenybę, amžiaus tarpsnių psichologiją, sveikatos ypatumus.

Įstaigos savitumas. Įstaigoje ugdomi vaikai nuo 2 iki 7 metų ir grupės sudaromos, atsižvelgiant į vaikų amžių. Veikia lopšelio grupės 2–3 metų vaikams, darželio grupės 3–5 metų vaikams, specialiosios grupės 2–7 metų vaikams. Įstaigą lankantys specialiujų poreikių vaikai, turintys nedidelius poreikius, integruojami į bendro ugdymo grupes, o vaikai, turintys didelius ir labai didelius poreikius, lanko specialiasias grupes.

Lopšelyje-darželyje didelis dėmesys skiriamas vaikų sveikatinimui ir fiziniam aktyvumui, taisyklingos laikysenos formavimui, plokščiapėdystės profilaktikai ir korekcijai. Įstaiga pripažinta sveikata stiprinančia mokykla ir sveikatos ugdymo kompetencija ugdoma remiantis patvirtinta įstaigos sveikatos stiprinimo programa „**Sveikatos takeliu**“, kuri integruojama į ikimokyklinio ugdymo programą.

Darželyje veikia specialiojo ugdymo pagalbos konsultacinis centras „**Tvirtas žingsnis**“, kuris teikia pagalbą šeimoms, auginančioms vaikus su judesio ir padėties bei kompleksiniais sutrikimais ir nelankantiems ikimokyklinių įstaigų.

Įstaiga dalyvauja tarptautinėje ankstyvosios prevencijos programoje „**Zipio draugai**“, kuri skirta 5–7 metų vaikams. Ši programa siekia pagerinti emocinę vaikų savijautą, padėdama jiems įgyti socialinių ir emocinių sunkumų įveikimo gebėjimų.

Pedagogų ir specialistų pasirengimas. Įstaigoje dirba 35 kvalifikuoti pedagogai, turintys ilgametės patirties, žinių bei įgūdžių. Trečdalis įstaigos pedagogų įgiję metodininko kvalifikaciją, kiti pedagogai - vyresniojo pedagogo kvalifikacinę kategoriją. Kvalifikuoti pedagogai stengiasi pažinti kiekvieno vaiko individualybę, pasirinkti ir taikyti tinkamas ugdymo strategijas, geba sukurti grupėje psichologiškai saugią aplinką, mato vaikų ugdymo perspektyvą, geba profesionaliai organizuoti ugdymo ir ugdymosi procesą, palaikyti ir stiprinti vaiko galias, tinkamai vertinti jo pasiekimus bei daromą pažangą. Pedagogai domisi naujovėmis, nuolat tobulina savo kvalifikaciją.

Teikiama pagalba specialiųjų poreikių vaikams bei jų tėvams. Pagalbą teikia specialieji pedagogai, logopedai, socialinis pedagogas, psichologas, muzikos ir menų pedagogai, kūno kultūros pedagogai, masažuotojai, fizinės medicinos ir reabilitacijos med. sesuo. Darželyje veikia Vaiko gerovės komisija, kuri atlieka pradinį vaiko specialiųjų poreikių vertinimą; bendradarbiaudama su specialistų komanda ir tėvais aptaria ir sudaro individualius pagalbos vaikui planus, programas, teikia konsultacijas, rekomendacijas ugdytinių tėvams, dirbantiems pedagogams.

Atsižvelgiant į tėvų poreikius, lopšelyje-darželyje veikia viena savaitinė specialiojo ugdymo grupė bei prailginto darbo dieninė grupė.

Regiono savitumas. Lopšelis-darželis „Spindulėlis“ įsikūręs Eigulių mikrorajone. Ugdydami vaikus stengiamės, kad vaikai kuo daugiau sužinotų apie Kauną, kuris įkurtas didžiausių Lietuvos upių - Nemuno ir Neries - santakoje ir didžiutąsi, jog gyvena Kaune, antrame pagal dydį Lietuvos mieste. Šalia įstaigos esantis Kalniečių parkas ir Kleboniškių miškas sudaro sąlygas vaikams

susipažinti ir palyginti parko ir miško augmeniją, gyvūniją, stebėti gamtą visais metų laikais, įgyti mokėjimų ir įgūdžių natūralioje aplinkoje. Šalia esantys LSMU, Kauno klinikos, biblioteka, gaisrinė padeda ugdyti sveikatos, pažinimo, kalbos ir komunikavimo, socialinę kompetencijas, įgyti žinių apie įvairias profesijas. Įstaigos bendravimas su šalia esančia J. Matulaičio koplyčia sudaro sąlygas vaikų doriniam ugdymui.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Ikimokyklinio ugdymo programa grindžiama šiais principais:

- **Sveikatingumo principas** - laiduoja vaikui fiziškai ir psichologiškai saugią aplinką, vaiko poreikius atitinkantį ugdymą bei sveikatos sutrikimų korekciją. Įgydamas sveikos gyvensenos įgūdžių, pratinasi saugoti savo ir kitų fizinę bei psichinę sveikatą, švarinti aplinką, saugiai jaustis ir elgtis artimiausioje aplinkoje.
- **Individualizavimo principas** – padėti vaikui jaustis visaverte asmenybe, atsižvelgti į kiekvieno vaiko individualius poreikius, galimybes, interesus.
- **Humaniškumo principas** – pastebimas ir gerbiamas kiekvienas vaikas, palaikomi vaikų sumanymai, džiaugiamasi jų laimėjimais. Pedagogų ir vaikų santykiai grindžiami tarpusavio pasitikėjimu, atsakomybe, pagarba kito nuomonei.
- **Demokratiškumo principas** – vaikai, tėvai, pedagogai yra ugdymo proceso kūrėjai.
- **Tęstinumo principas** – ikimokyklinio ugdymo turinys suderintas su priešmokyklinio ugdymo turiniu.

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas - atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas, padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros taip pat ir etninius, socialinius, pažintinius poreikius.

Uždaviniai:

- ✓ padėti vaikui pažinti supantį pasaulį, skatinti vaiko savarankiškumą, kūrybiškumą;
- ✓ garantuoti vaikui saugią, sveiką ir turiningą ugdymo (si) aplinką, sudaryti sąlygas specialiujų ugdymo (si) poreikių tenkinimui;
- ✓ padėti vaikui integruotis į visuomenę, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko individualią socialinę patirtį, sudaryti sąlygas perimti tautos kultūros pagrindus;
- ✓ lavinti ugdytinių pažintinius gebėjimus, sudarant sąlygas domėtis, ieškoti, tyrinėti, atrasti;
- ✓ plėtoti šeimos ir ugdymo įstaigos sąveiką, siekiant užtikrinti sėkmingą vaikų ugdymą (si).

IV. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

Lopšelyje-darželyje „Spindulėlis“ ugdymas (is) orientuotas į **sveikatos saugojimą ir stiprinimą** (fizinių ir psichinių galių puoselėjimą), **savęs pažinimą** (savo individualumo suvokimą, teisingo ir pagarbaus požiūrio į artimiausią aplinką ugdymą), **tarpusavio santykius** (tarpusavio santykių modeliavimą ir plėtojimą, pagarbaus santykio su savimi ir aplinkiniais ugdymą), **tautiškumą bei pilietiškumą** (praeities ir dabarties ryšio suvokimą, pagarbaus santykio su tautos kultūrinėmis vertybėmis ugdymą).

Ugdymo turinys paremtas visuminiu pasaulio pažinimu, plėtojant ugdymui (si) būtinas kompetencijas (sveikatos saugojimo, pažinimo, komunikavimo, socialinę, meninę). Siekiama tinkamai organizuoti vaikų veiklas, sudaryti sąlygas vaikui savarankiškai veikti, derinant su numatyta bei organizuota veikla. Sukurti stimuliuojančią aplinką, padedančią atsiskleisti vaikų gebėjimams. Taikomi įvairūs, į vaiką orientuoto aktyvaus ugdymo metodai:

Žaidimas – pagrindinė veikla pažinti save ir aplinkinius, supančią aplinką, tenkinti savo svarbiausius poreikius. Žaidimas turi didelę įtaką vaiko kūrybinių galių plėtotei, skatina vaiko gebėjimų formavimąsi.

Spontaniškas ugdymas – pritariama bet kokiai vaiko inicijuotai veiklai, ji gerbiama ir laikoma vertinga patirtimi, ugdymui panaudojamos netikėtos situacijos.

Stebėjimas, eksperimentas – pagilina ugdytinių žinias, ugdo gebėjimą pritaikyti jas, aiškinant natūralius procesus ir reiškinius.

Diskusijos - problemų, reiškinių aptarimas, minčių, idėjų išsakymas, išklausant kito nuomonę, konfliktų sprendimas. Sudaroma galimybė vaikui spręsti visus su juo susijusius gyvenimo klausimus: aplinkos kūrimo, veiklos planavimo. Pedagogas įsiklauso į vaiko siūlymus, kartu su vaiku mąsto ir sprendžia įvairias problemas, aiškinasi reiškinius, jų esmę.

Ekskursijos, išvykos – po gimtąjį miestą Kauną, muziejus, įžymias vietas.

Parodos – ugdytinių kūrybinių darbų parodos įstaigos bendruomenei ir mieste.

1.5–3 metai
SOCIALINĖ KOMPETENCIJA
sietina su šiomis ugdymo (si) sritimis: savivokos ir savigarbos, emocijų suvokimo, savireguliacijos ir savikontrolės, santykių su bendraamžiais, santykių su suaugusiais bei iniciatyvumo ir atkaklumo
<p><i>Esminės nuostatos:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vertina save teigimai, ✓ domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais, ✓ sutelkia dėmesį, ✓ geba valdyti emocijų raišką ir elgesį, ✓ nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais, ✓ didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais

Siekimos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
Atpažįsta save, kalba pirmuoju asmeniu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasako savo vardą; ✓ Rodo į save pirštu; ✓ Kalboje vartoja įvardžius „aš“, „mano“.
Skiria lytis	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tyrinėja save veidrodyje; ✓ Atpažįsta, parodo kūno dalis; ✓ Jaučia skirtumą tarp mergaičių ir berniukų.
Pradedą atpažinti ir pavadinti jausmus, emocijas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Reiškia mintis mimika: linksmas, liūdnas; ✓ Jaučiasi saugus grupės narių, šeimos ugdytojų tarpe; ✓ Kartoją veiksmus, kurie sukelia juoką, atkreipia dėmesį.
Geriau valdo savo emocijų raišką ir veiksmus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Varto knygeles, kur pavaizduoti liūdni, linksmi vaikai, pasako, ką jie galėtų jausti; ✓ Žaisdamas su draugais atkreipia dėmesį į kitų jausmus, paaiškina poelgius, ima rūpintis jais; ✓ Pradedą išklaudyti šalia esančius draugus.
Kartodamas veiksmą siekia numatyto rezultato	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stato iš kaladėlių namelį; ✓ Dėlioja dėlionę, aprenkia, nurenkia lėlytę; ✓ Pats stengiasi nusirengti, tvarko savo drabužius, aunasi batukus; ✓ Taisyklingai laiko šaukštą, plaunasi rankas; ✓ Piešia, šoka, dainuoja.
Bando laikytis taisyklių	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Atitraukia ranką nuo draudžiamo daikto; ✓ Supranta, kad ką nors veikiant būtina laikytis ir laukti eilės; ✓ Pasidalina paprašytu daiktu ar daiktais su kitais; ✓ Bando prisiminti, kaip grupėje vaikai elgiasi; ✓ Tvarkosi savo išorę, naudoją nosinę, servetėlę; ✓ Pats stengiasi nusirengti, tvarko savo drabužius, aunasi batukus; ✓ Taisyklingai laiko šaukštą, savarankiškai valgo, žino savo vietą prie stalo, geria iš puoduko.
Nori veikti savarankiškai ir tikisi suaugusiųjų palaikymo	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tvarko savo drabužius, aunasi batukus; ✓ Savarankiškai valgo, naudoją higiena; ✓ Savarankiškai lipa laiptais; ✓ Pasirenka žaidimą, draugą bendravimui, žaidimui kartu; ✓ Paduoda suaugusiam knygutę paskaityti ir pavartyti kartu.
Lengviau atsiskiria nuo tėvų	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pažįsta savo artimuosius, juos pavadina, jaučiasi mylimas; ✓ Neverkia paliekamas grupėje; ✓ Turi savo mylimą žaisliuką grupėje; ✓ Pažįsta auklėtoją; ✓ Saugiai jaučiasi grupėje.
Ieško bendraamžių draugijos, žaidžia greta	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasidalina paprašytu daiktu ar daiktais su kitais; ✓ Pasirenka žaidimą, draugą bendravimui, žaidimui kartu; ✓ Šoka, juda, kruta, išreiškia save vienas, poroje, draugijoje; ✓ Dalinasi žaislais grupėje; ✓ Pasiūlo žaislą draugui, rodo sugalvotus veiksmus; ✓ Pradedą išklaudyti šalia esančius draugus.
Dažniau kalbasi su kitais vaikais	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žaisdamas bando kalbėtis, palaikyti kontaktą; ✓ Naudoją gestus, veido mimikas; ✓ Vartydamas knygutes pasakoją, rodo paveikslėlius, juos įvardija; ✓ Kartoją veiksmus, kurie sukelia juoką, atkreipia dėmesį, bando pasakyti; ✓ Trumpais sakiniais reiškia savo įspūdžius, emocijas; ✓ Kalba žaisliniu telefonu; ✓ Pasakoją apie mylimą gyvūnėlį, augalus ir kitus reiškinius; ✓ Domisi raidėmis; ✓ Piešdamas, lipdydamas nusako kas tai, įvardija, pasakoją.

Nuolat ką nors veikia, žaidžia, juda	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Aktyviai tyrinėja savo aplinką; ✓ Apsikabina ir nešioja lėlę ar kitą minkštą žaislą; ✓ Šoka, niūniuoja klausydamas muzikos, dainelių, pasakėlių; ✓ Stebi kitus vaikus, bando prisijungti prie žaidimo; ✓ Susiranda sau patinkančią veiklą.
Bando naujus žaislus, žaidimus, mėgsta elgtis rizikingai	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stebėdamas grupės aplinką liečia žaislus; ✓ Tyrinėja, stebi kitus vaikus, bando atlikti veiksmus; ✓ Bėga grupėje su žaislu, meta žaislą nežiūrėdamas kur; ✓ Pastumia draugą, atima žaislą.
Ekspresyviai reiškia savo norus, sako „ne“	<ul style="list-style-type: none"> ✓ „Ne“ nori žaisti kartu su draugais; ✓ Nori arba nenori klausytis auklėtojos sekamos paskos, stebėti žaidžiant, veikiant; ✓ Nori arba nenori laikytis grupės taisyklių.
Ugdymo (si) aplinka ir priemonės	Popierinės kortelės vardui; Lietuvos žemėlapis; Lietuvos Respublikos vėliava (maža); Lietuvos Respublikos herbas; gimtojo miesto herbas; gaublys; saugaus elgesio kortelės, knygelės, paveikslėliai, dėlionės, stalo žaidimai, nuotaikų kortelės; siužetiniai žaislai; stalo žaidimai; atsipalaidavimo žaislai; priemonės šviesos ir šešėlių žaismui; veidrodžiai; muzikos įrašai; socialinio turinio knygelės, žurnalai; poelgio-pasekmės kortelės, paveikslėliai, dėlionės; žaislai, skirti žaidimui poromis (šachmatai, šaškės, domino); konstruktoriai; mozaikos; širmos, užtiesalai, dėžės, krepšeliai, pagalvėlės, kilimėliai; vaikiška būžuterija, rūbai; švenčių atributika; animaciniai filmai.
PAŽINIMO KOMPETENCIJA	
sietina su smalsiu, aktyviu aplinkos tyrinėjimu, žinių ir patirties įgijimu ir pritaikymu tolesniam pažinimui ir mokymuisi, problemų sprendimu	
Esminės nuostatos:	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais, ✓ domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando samprotauja, ✓ nori pažinti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja, ✓ nusiteikęs pasaulio pažinimui naudoti skaičius ir skaičiavimus, ✓ nusiteikęs tyrinėti aplinkos daiktus, jų ryšius ir santykius, ✓ domisi tuo, kas nauja, palankiai nusiteikęs naujoms veikloms, nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams sunkumams įveikti. 	
Siektinos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
Atpažįsta ir pavadina vis daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, daiktų, domisi jais	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stebi augalus, medžius, krūmus, vandenį; ✓ Vartydamas knygeles; ✓ Žaisdamas su gyvūnais (žaisliukais); ✓ Varto knygas ir parodo žinomus paukščius, gyvūnus; ✓ Stebi darželio teritorijoje atskrendančius paukščius; ✓ Tyrinėja savo drabužius ir pavadina, pats atsirenka savo daiktus.
Skiria atskirus gamtos reiškinius	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žaidžia su vėjo malūnėliais; ✓ Žiūri metų laikų paveikslėlius; ✓ Gaudo lietaus lašius, snaiges; ✓ Tiesia ranką į saulę, pasako, kad šilta; ✓ Lipdo senį besmegenį, važinėja rogutėmis; ✓ Tyrinėja smėlio savybes: sausas, birus, šlapias; ✓ Plukdo laivelius, šakeles, meta akmenukus į vandenį, vartoja sąvokas: skęsta, tirpsta.
Orientuojasi savo grupės, darželio, namų aplinkoje	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Orientuojasi grupės erdvėje, žino kur išdėlioti įvairūs daiktai, žaislai, pats juos suranda, pasiima, padeda; ✓ Žino ir parodo kur yra rūbinė, prausykla, miegamasis, salė, sporto salė, laukas; ✓ Žino ir parodo lauke savo žaidimų aikštelę; žino kur mašinos važiuoja;

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Namuose turi savo kambarį, pasakoja, kas jame yra (žaislai, mašina, lėlė, kompiuteris ir kt.); ✓ Namuose žino ir parodo kur kambarys, virtuvė, vonia, tualetas, kur miega mama, tėtė, sesė, brolis.
Žino savo ir savo šeimos narių vardus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žiūri nuotraukas iš šeimos gyvenimo, komentuoja, kas tai, ką veikė tuo metu, kokia nuotaika; ✓ Parodo ir įvardija savo šeimos narius; ✓ Žaidžia vaidybinius žaidimus.
Dalyvauja prižiūrint augalus ir gyvūnus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Apžiūri darželio teritorijoje augančius medžius, apkabina kamieną; ✓ Renka lapus ir žaidžia su jais, įvardija spalvas; ✓ Apžiūri darželio gėlyną, bando įvardyti gėlių spalvas; ✓ Žaidžia žaidimą: vaizduoja medžius, gėles; ✓ Žino, kad gėles reikia prižiūrėti, laistyti; ✓ Žino, kad be reikalo gėlių nereikia skinti; ✓ Žaidžia su medžių lapais; ✓ Varto knygas ir parodo žinomus paukščius, gyvūnus; ✓ Stebi darželio teritorijoje atskrendančius paukščius; ✓ Mėgdžioja jų čiulbėjimą, imituoja judesius; ✓ Varto knygeles, įvardija naminius paukščius, jų jauniklius.
Skiria sąvokas „mažai“ ir „daug“; pradeda suprasti, ką reiškia padalinti kelis daiktus <i>po vieną, po lygiai</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dalinasi savo vaisėmis su draugais po lygiai; ✓ Bando dalintis žaislais; daiktais; ✓ Geba pasakyti, parodyti daug obuolių; kamuoliukų, lapų, kaladėlių.
Geba išrikiuoti daiktus į eilę	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mauna žiedus ant stovelio; ✓ Stato bokštą, dėdamas vieną kaladėlę ant kitos; ✓ Rikiuoja kaladėles pagal dydį, spalvą, formą; ✓ Medinius daiktus rikiuoja vienoje eilėje, plastikinius (kamuoliukai, puodeliai ir kt.) kitoje eilėje.
Tapatina daiktus pagal formą, dydį	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Atrenka ir skiria pagal vieną požymį skirtingus daiktus; ✓ Atsistoja ant tokios pat spalvos skritulio, kurį pavadina; ✓ Atranda didelius- mažus daiktus; ✓ Atrenka trumpus - ilgus daiktus; ✓ Įvardija geometrinę figūrą; ✓ Žiūrėdamas paveikslėlį įvardina matomus veiksmus; ✓ Žaidžiant atlieka veiksmus: lygina, bėga, kepa, stebi ir pasako kokius veiksmus atlieka auklėtoja.
Pradeda įsidėmėti pagrindines spalvas: raudoną, mėlyną, žalią, geltoną	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Derina spalvas ir pavadina; ✓ Atrenka ir skiria pagal vieną požymį skirtingus daiktus; ✓ Atsistoja ant tokios pat spalvos skritulio, kurį pavadina; ✓ Žaidžia su daiktais ir susipažįsta su jų savybėmis; ✓ Žiūrinėja paveikslus, parodo daiktus, pavadina jų spalvas.
Supranta ir pradeda vartoti daiktų palyginimui skirtus žodžius: <i>didelis-mažas; ilgas-trumpas; sunkus-lengvas</i> ir kt.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Derina spalvas ir pavadina; ✓ Atrenka ir skiria pagal vieną požymį skirtingus daiktus; ✓ Atsistoja ant tokios pat spalvos skritulio, kurį pavadina; ✓ Atranda didelius- mažus daiktus; ✓ Atrenka trumpus - ilgus daiktus.
Domisi kaip kas nors veikia, vyksta, atidžiai stebi, bando	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mauna žiedus ant stovelio, stato bokštą, dėdamas vieną kaladėlę ant kitos; ✓ Bando nubrėžti brūkšnį, mėgdžioja judesius; ✓ Stebi veikiančius kitus vaikus, auklėtoją bando atlikti tuos pačius veiksmus.
Drąsiai imasi sudėtingos veiklos, bando ją atlikti pats, stebi savo veiksmų pasekmes	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stebėdamas kitus vaikus bando atlikti tuos pačius veiksmus: lipti, šliaužti, mesti, stumti, pastatyti, vaidinti, šokti, bėgti, piešti, dėlioti ir kita; ✓ Pasako ką pavyko atlikti, įvertina (pasidžiaugia, plotja, sušunka, nepavykus numeta, pradeda verksti, nususka, nueina).

Nepavykus įveikti kliūtis, prašo pagalbos arba meta veiklą	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Atlikdamas sudėtingus veiksmus, stebi kas mato jo atliekamus veiksmus; ✓ Nepavykus atlikti susikremta, supyksta, nusisuka; ✓ Nedrąsiai paprašo suaugusio pagalbos, nuneša daiktą ir rodo ko jis nori; ✓ Metęs nepavykusią veiklą, po kiek laiko sugrįžta prie jos ir vėl bando įveikti; ✓ Gali stebėti kaip pavyksta draugui tai atlikti, mėgdžiodamas veiksmus atlieka pats.
Ugdymo (si) aplinka ir priemonės	<p>Vandenį geriantis popierius, vaškas, parafinas; žvakės; rašomoji lenta; lentynėlės, spintutės, dėžės, krepšiai žaislams, medžiagoms ir priemonėms; informaciniai leidiniai (knygos, plakatai, enciklopedijos, stalo žaidimai ir kt.); gyvūnų, augalų, gamtovaizdžių ir gamtos paminklų nuotraukos; skaičių, formų, dydžių, spalvų kortelės; priešingybių, priežasties-pasekmės, nuoseklumo, dalies ir visumos paveikslėliai, kortelės; smėlis, akmenukai, vanduo, gamtinė medžiaga; didinamieji stiklai, indai ir priemonės eksperimentavimui (mėgintuvėliai, piltuvėliai, vamzdžiai, matuokliai, pipetės, kempinės, vandenį sugeriančios medžiagos, indai bei priemonės žaidimui su smėliu ir vandeniu, muilo burbulai, žaislinės plunksnos ir kt.); laikrodis, kompasas, termometrai (vandens, oro, kūno šilumos), statoskopas, įvairios ilgio matavimo priemonės, svirtinės svarstyklės; skaičiavimo pagaliukai, skaičiuotuvai, specialios didaktinės skaičiavimo priemonės; erdvinės ir plokštuminės geometrinės figūros; pinigų pavyzdžiai; žaislai tapatinimui, grupavimui, rūšiavimui, serijų dėliojimui; išardomieji ir sudedamieji žaislai, daiktų modeliai; aitvarai (popieriniai, plastmasiniai, medžiaginiai ir kt.) ir pan.; flanelinė lenta, kilnojamoji magnetinė lenta (su muzikiniais priedais); puodeliai, laistytuvai gėlėms, gėlių žemė; žmonių buities, profesijų atributai: įrankiai, rakandai (sodo įrankiai, namų tvarkymo priemonės, meistravimo įrankiai ir priemonės); tikra buitinė technika: radijo aparatai, fotoaparatai, telefonai, žibintuvėliai; techniniai žaislai (žybsintys, pypsintys; prisukami, inerciniai, elektriniai, t.y. su elementais); vėjo, vandens malūnai, parašiutai; galvosūkių, labirintų; gamtos garsų įrašai, filmuota medžiaga; magnetai ir pan.</p>
<p>KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA sietina su noru ir gebėjimu suprasti kitus, išreikšti save, būti suprastam; ieškoti informacijos, ja dalintis ir panaudoti; suprasti rašytinius šaltinius ir taip turtinti savo patirtį</p>	
<p>Esminės nuostatos:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba, ✓ domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu. 	
Siektinos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksena
Išklauso ir reaguoja į kelis vienas paskui kitą sekančius nurodymus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nurodo daiktą, pasako jo pavadinimą ir įvardija veiksmus; ✓ Į klausimą atsako sakiniu; ✓ Supranta ir veikia pagal žodinius nurodymus; ✓ Žaidžia pirštukų žaidimus.
Klausosi naujų žodžių ir bando juos suvokti	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klausosi skaitomų trumpų pasakų, siužetų iliustruojamų žaislais, seka pasakojimo turinį, veiksmų eigą, pastebi veikėjų veiksmus; ✓ Atsako į klausimus.
Domisi skaitomais ir pasakojamais kūriniiais	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Varto knygeles, parodo paprašytus paveikslėlius; ✓ Rodo daiktus ir juos pavadina; ✓ Pasakoja apie žaislus, paveikslėlius, girdėtus grožinės literatūros kūrinius.
3-4 žodžių sakiniai kalba apie save	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasako savo vardą, atliktus veiksmus įvardija žodžiais; ✓ Įvardina savo kūno dalis, jas rodo.
Mėgdžioja suaugusiųjų kalbėseną	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mėgdžioja garsus, balso intonaciją; ✓ Kartoja garsų junginius; ✓ Taria savo žodį daiktui ar veiksmui įvardinti; ✓ Mėgdžioja suaugusiojo parodytą veiksmą, žaidžia.

Kalba ir klausinėja apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius, net jei jų dabar ir nemato	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Vardija aplinkoje esančius daiktus, žaislus; ✓ Vartoja keletą apibendrinančių žodžių (indai, žaislai); ✓ Pažįsta ir pavadina žmonių, gyvūnų, paukščių kūno dalis.
Vienu ar keliais žodžiais atsako į elementarius klausimus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klausosi skaitomų trumpų pasakų, siužetų iliustruojamų žaislais, seka pasakojimo turinį, veiksmų eigą, pastebi veikėjų veiksmus; ✓ Atsako į klausimus.
Kartu su suaugusiuoju dainuoja daineles, deklamuoja eilėraštukus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Deklamuoja neilgus eilėraštukus; ✓ Pradedą išklaudyti šalia esančius draugus; ✓ Klausosi pokalbių, pasakojimų.
Žino ir vartoja mandagumo žodelius	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bendrauja su vaikais, suaugusiais; ✓ Supranta, kad reikia elgtis mandagiai, kalba vartodamas žodžius: „ačiū“, „prašau“.
Domisi televizijos laidomis vaikams	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kalba, pasakoja ką matė per televiziją, skirtose laidose vaikams; ✓ Vaidina judesiais, mimikomis, prisimena, stengiasi įvardyti, papasakoti draugams.
Domisi ne tik knygelių paveikslėliais, bet ir tekstu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klausosi sekamų auklėtojos pasakų; ✓ Klausosi magnetafonu sekamų pasakų; ✓ Stebi spektaklius skirtus vaikams; ✓ Stebi, klausosi draugų žaidimų metu sakomų žodžių, sakinukų.
Sieja paveikslėlius su juose vaizduojamais konkrečiais daiktais, juos pavadina	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žiūrinėja knygeles teiraudamasis apie matomus vaizdus; ✓ Nurodo daiktą, pasako jo pavadinimą ir įvardija veiksmus.
Įvairiais rašikliais brėžia vertikalias ir horizontalias keverzones	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Piešdamas brėžia brūkšnį, linijas, apskritimą, keverzones; ✓ Bando įvardinti, pavadinti tai, ką nupiešė.
Ugdymo (si) aplinka ir priemonės	Knygos vaikams (knygelės, žurnalai, vaikiškos enciklopedijos, dailės albumai ir kt.); raidynai; žodžių kortelės, juostelės; stalo žaidimai su raidėmis, užrašais skirti kalbai ugdyti; kubeliai, automobiliai ir kt. su užrašais; pasakų, muzikos įrašai (kompaktiniai diskai, garso kasetės) ir kt.; žaislinės knygelės vaikams (su iškirptais langeliais, perspektyviniu vaizdu, turinčios vaizdo ir garso efektų); pasakų veikėjų siluetai, figūrėlės; skirtukai, žymekliai knygoms; simboliniai lipdukai; receptų knygos, telefonų knygos vaikų žaidimams; spausdinimo mašinėle, kompiuteris, kompiuterinės programos (pvz., programos, padedančios vaikui suvokti, kas yra šviesa, programos, skatinančios vaikus kurti muziką, modeliuoti daiktus, bandyti rašyti ir kt.).
SVEIKATOS KOMPETENCIJA	
sietina su šiomis ugdymo (si) sritimis: fiziniu aktyvumu bei kasdieniais gyvenimo įgūdžiais	
Esminės nuostatos:	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ noriai, džiaugsmingai juda, ✓ noriai ugdosi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius, ✓ saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje. 	
Siektinos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
Geba stovėti ant vienos kojos (3-4 s.)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Šoka ant abiejų kojų; ✓ Šoka ant vienos kojos; ✓ Išlaiko ligsvarą.
Tikslingai apeina, peržengia kliūtis	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Užlipa ant suolelio, dėžės; ✓ Laipioja gimnastikos siennele; ✓ Šliaužia grindimis; ✓ Ropoja keturpėsčias; ✓ Pralenda pro lanką, pasuoletį, virvę, kėdutę;

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nušoka nuo laiptelio, peršoka brūkšni; ✓ Šoka ant abiejų kojų; ✓ Šoka ant vienos kojos.
Bėga keisdamas kryptį, greitį	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ėjimą kaitalioja su bėgimu; ✓ Išgirdęs sutartą signalą (švilpuką, plojimą) apsisuka ir bėga į kitą pusę.
Geba lipti laiptais	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Lipa laiptais aukštyn, žemyn pristatomu žingsniu.
Abiem kojom pašoka nuo žemės, nušoka nuo laiptelio, peršoka liniją	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nušoka nuo laiptelio, peršoka brūkšni; ✓ Šoka ant abiejų kojų; ✓ Šoka ant vienos kojos.
Geriau derina akies-rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Konstruoja; ✓ Veria ant virvutės sagas; ✓ Ridena, mēto, gaudo, spiria kamuoli; ✓ Įkerpa popieriaus kraštą.
Valgo ir geria savarankiškai, pradeda naudoti stalo įrankius	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Taisyklingai laiko šaukštą, savarankiškai valgo, žino savo vietą prie stalo, geria iš puoduko; ✓ Nusišluosto nosį servetėle ir ją išmeta į šiukšlių dėžę; ✓ Šaukštą laiko dešinėje rankoje, valgo iš savo lėkštės; ✓ Gerai sukramto maistą; ✓ Keliasi nuo stalo tik baigęs valgyt; ✓ Tyliai pastumia kėdutę prie stalo; ✓ Naudojasi servetėle.
Pasako, ko nori ir ko nenori valgyti	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nustumia lėkštę su maistu kurio nenori, bando pasakyti; ✓ Išreiškia veido mimika, kas skanu, kas neskanu.
Pats nueina į tualetą, suaugusiojo padedamas susitvarko	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasiprašo į tualetą, padedamas susitvarko; ✓ Savarankiškai pats nueina į tualetą, susitvarko; ✓ Suaugusiojo padedamas nusiplauna rankas.
Suaugusiojo padedamas rengiasi	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pats stengiasi nusirengti; ✓ Tvarko savo drabužius, aunasi batukus.
Padedamas plaunasi rankas, prausiasi	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Plauna rankas ir prausia veidą muilu, netaško vandens; ✓ Šluosto rankas ir veidą rankšluosčiu; ✓ Rankšluostį pakabina prie savo ženkliuko.
Vieną kita daiktą padeda į vietą	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žino žaisliukų vietą - „namelius“, juos padeda į vietą; ✓ Pasako ir padeda draugui susitvarkyti.
Ugdymo (si) aplinka ir priemonės	Higienos reikmenys (muilas); kaspiniai, skarelės, skraistės šokiui; lankai, šokdynės, virvutės, kamuoliai, kėgliai, badmintonas; treniruokliai (batutas ir kt.); šiurkštūs, guoblėti kilimėliai; sūpuoklės, sienelės, kopėčios, laipiojimo virvės, gimnastikos suoleliai, čiužiniai; priemonės estafetėms, kliūtims; audeklo atraižos, elastingas popierius, rupus žvyras, nugludinti akmenėliai; paspirtukai; rogutės ir kt.; kūno dažai; paveikslėliai, knygelės, dėlionės, loto augimo ir sveikatos temomis; vaikams pritaikyti indai ir stalo įrankiai, buitės technika, skirta maistui ruošti; priemonės varstymui, segiojimui, raišiojimui; įvairios spynos, užraktai ir raktai; kabliukai; užsklandos; kamuoliai, skirti šokuoti, sūptis; supamieji žaislai; grūdinimosi priemonės (indai vandeniui ir kt.); riedantys žaislai (karučiai, automobiliai, traukiniai ir kt.) ir pan.
MENINĖ KOMPETENCIJA sietina su estetiniu suvokimu, menine kūryba kaip raiškos priemone, laisve bei gebėjimu kurti ir išgyventi kūrybos džiaugsmą	

Esminės nuostatos: <ul style="list-style-type: none"> ✓ domisi, gėrisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla, ✓ jaučia meninės raiškos džiaugsmą, ✓ rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje, ✓ jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą. 	
Siektinos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
Atpažįsta kai kuriuos girdėtus muzikos kūrinius, matytus šokius, ratelius, vaidinimo veikėjus, dailės kūrinių objektus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Džiaugiasi, ploja, trepsi; ✓ Rodo pirštuku, reiškia emocijas; ✓ Atpažįsta mėgiamų knygelių iliustracijas, piešinėlius, mimika, gestais, garsais reiškia emocijas.
Emociškai reaguoja girdėdamas darnų garsų, intonacijų, žodžių sąskambį	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stuksena kaladėlėmis, šaukštais, mediniu plaktuku, stuksena žaislu; ✓ Skambant muzikai ploja rankytėmis, trepsi kojytėmis; ✓ Skambant įvairaus ritmo muzikai improvizuoja, sukasi ratu, imituoja miegą, tylą, stoja, tupia ir kt., išreiškdami savo emocijas.
Emociškai reaguoja žiūrinėdamas savo ir kitų piešinėlius, knygelių iliustracijas, žaislus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Išreiškia džiaugsmą emocijomis; ✓ Šypsosi, ploja, sušunka; ✓ Liūdi, verkia, pyksta.
Paklaustas pasako, ar patiko muzikos kūrinėlis, dainelė, šokis, vaidinimas, dailės darbelis	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Prašo pakartoti patikusią dainelę, pasakėlę, šokį; ✓ Noriai dalyvauja muzikos užsiėmimuose; ✓ Rodo ir piešia po kelis kartus patikusį piešinėlį.
Domisi dainomis, instrumentiniais kūrinėliais, emociškai juos suvokia (ploja, trepsi ir kt.)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Išreiškia džiaugsmą emocijomis; ✓ Šypsosi, ploja, sušunka; ✓ Žaidžia su muzikos instrumentais; ✓ Barškina barškalais; ✓ Dainuoja kartu su auklėtoja.
Dainuoja dviejų-keturių garsų daineles	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dainuoja „Mano batai buvo du..“; „Kiškis piškis...“, „Du gaideliai...“, „Aaaa, pupa...“.
Drauge su pedagogu žaidžia muzikinius žaidimus, eina ratelių, jų tekstą imituoja rankų, kūno judesiais	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klausosi polkutės, lopšinės, maršo valso muzikos; ✓ Klausydamas muzikos šoka, imituoja gyvūnų, paukščių, gamtos reiškinių garsus judesiu; ✓ Judesiais perteikia muzikos nuotaiką; ✓ Prisimena kaip atrodo personažai: kiškis-striksi, meška-šleivoja, sėlina-lapė, pelytė-bėga mažais žingsneliais.
Domisi muzikos instrumentais	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žaidžia su muzikos instrumentais; ✓ Barškina barškalais; ✓ Imituoja muzikos instrumentus žiogelis-groja smuikeliu, kiškis-būgneliu, vėjas-dūdele.
Mėgdžioja žaidinimų, gyvūnų, augalų judesius	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Reiškia emocijas bandydamas niūniuoti; ✓ Mėgdžioja herojų tariamus garsus; ✓ Klausosi upelio čiurlenimo, vandens teškėjimo, vėjo ūžesį ir kt.; ✓ Groja pasirinktais instrumentais, ✓ Dainuoja tęsdami pavienius garsus; ✓ Imituoja lėlytės migdymą dainuodami pavienius garsus.
Šoka spontaniškai kurdamas dviejų-trijų natūralių judesių seką	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klausydamas muzikos šoka, imituoja gyvūnų, paukščių, gamtos reiškinių garsus judesiu.

Žaisdamas su žaislu atlieka matytus veiksmus, judesius	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stuksena kaladėlėmis, šaukštais, mediniu plaktuku, stuksena žaislu; ✓ Skambant muzikai ploja rankytėmis, trepsi kojytėmis.
Kalbėdamas intonuoja, mėgdžioja šeimos narių kalbą, veiksmus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žaidžia, imituoja šeimos narius; ✓ Numato personažus, apsivelka atitinkamais rūbais, kalbasi, bendrauja, imituoja, mėgdžioja judesius.
Spontaniškai reiškia emocijas, išpūdžius dailės priemonėmis ir medžiagomis	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ritmiškai prisiliečia prie popieriaus lapo; ✓ Tapo liedami spalvas ant šlapio popieriaus lapo, mokosi išgauti naujų spalvų; ✓ Plėšo skirtingo šiurkštumo, storumo popierių ir klijuoja ant popieriaus lapo; ✓ Supykęs brėžia liniją, piešia rutulį ar pan.; ✓ Atgnybia plastiliną, suka tarp delnų; ✓ Lipdo įvairias formas; ✓ Daro įspaudus ant lipdinio.
Brėžia įvairias linijas, formas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Piešia tiesias, vingiuotas linijas; ✓ Mokosi laikyti teptuką, naudoti dažus; ✓ Vartoja įvairių spalvą; ✓ Pamirko teptuką ir tapo įvairius piešinius, nubraukia teptuką į indelio kraštą.
Bando ką nors pavaizduoti	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Vaidina, mėgdžioja ką prisimena, kaip darė mama, tėtė, sesė, brolis auklėtoja, kiti vaikai; ✓ Vartydamas knygeles bando vaidinti žvėrelius, paukštelius; ✓ Vaizduoja gamtos reiškinius.
Kurdamas labiau mėgaujasi procesu, o ne rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stato iš kaladėlių namelius, palieka, susidomi kita veikla; ✓ Žaidžia su draugu; ✓ Jei rezultatas nedomina, nebaigęs žaidimo nueina pas kitą draugą, auklėtoją.
Atranda vis naujus dalykus artimiausioje įprastoje aplinkoje	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Suranda žaisliuką kitoje, ne jo vietoje ir vėl juo susidomi; ✓ Su senu žaisliuku žaidžia kitaip; ✓ Mokosi naudotis žirkklėmis, kerpa siauras juosteles; ✓ Štampuoja kamšteliais, trintukais, ritėmis nuo siūlų, bulvėmis, morkomis.
Įsivaizduoja gyvūnus, augalus, daiktus, apie kuriuos jam pasakojama, skaitoma	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Vartydamas knygeles bando vaidinti žvėrelius, paukštelius; ✓ Rodo kūno judesiais, veido mimika.
Ugdymo (si) aplinka ir priemonės	<p>Priemonės tapymui, piešimui, lipdymui, kūrybiniams darbams (įvairūs dažai: gvašas, akvarelė, kreidelės, pastelė; klėjai; balta ir spalvota kreida; pilki ir spalvoti pieštukai; įvairaus dydžio, pločio, storio teptukai; žirkklės, kanceliariniai peiliukai, pagaliukai ir kt.); priemonės darbo vietai uždengti; apranga darbui su dažais; širmelė ir kita įranga teatrui; pirštukų lėlės, lėlės marionetės, lėlės ant lazdelių ir kt.; apranga ir vaidybos atributika vaikams (skraistės, skrybėlės, bižuterija, karūnos ir kt.); muzikos instrumentai (molinukai, akmenukai, lazdelės, metalofonai, smuikas, išilginė fleita, kanklės, akordeonas, ritminiai mušamieji instrumentai (perkusija) ar savos gamybos instrumentai); muzikos centras arba garso grotuvas, būtiniausi įrašai (populiari, klasikinė, liaudies, vaikų ir kt. muzika); muzikos ženklų rinkiniai muzikos raštui (penklinių, natų, pauzių ženklai) ir kt.; priemonės tapymui, grafiniams, taikomosios dailės darbams (kempinės, voleliai; tušas, plunksna; adatos, vąšelis, siūlai); štapavimo, antspaudavimo priemonės, formelės; molbertai; muzikinės dėžutės, muzikiniai žaislai ir pan.</p>

4-6 metai

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

sietina su šiomis ugdymo(si) sritimis: savivokos ir savigarbos, emocijų suvokimo, savireguliacijos ir savikontrolės, santykių su bendraamžiais, santykių su suaugusiais bei iniciatyvumo ir atkaklumo

<p>Esminės nuostatos:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vertina save teigimai, ✓ domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais, ✓ sutelkia dėmesį, ✓ geba valdyti emocijų raišką ir elgesį, ✓ nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais, ✓ didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais 	
Siekimos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
Supranta savo asmens tapatumą	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stebi, tyrinėja savo kūną, pavadina jo dalis; ✓ Pasako savo vardą, pavardę, kiek metų, jis - berniukas, ar mergaitė; ✓ Skiria savo asmeninius daiktus; ✓ Pasako kuo domisi, ką mėgsta, kokius žaislus turi; ✓ Žiūrėdamas į šeimos nuotrauką, pasako į kokį šeimos narį yra panašus; ✓ Apie save kalba pirmu asmeniu
Skiria lytį	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasako kuo skirtingi žmonės: jie vyrai ir moterys, vaikai; ✓ Žaidžia žaidimus, kuriuose būna mama, tėtis, vaikai; ✓ Klasifikuoja mergaičių ir berniukų aprangą, pomėgius, darbus
Priskiria sve šeimai, bendruomenei	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasakoja apie savo šeimą, jos sudėtį, pasiskirstymą pareigomis; ✓ Vaidina, žaidžia, piešia šeimą; ✓ Sudaro šeimos medį; ✓ Pasakoja, kodėl šeima svarbi, ypatinga, mylima; ✓ Pasakoja apie šeimos šventes, dovanas; ✓ Žino, kad kai kurie vaikai neturi šeimos, juos užjaučia; ✓ Pasakoja apie savo grupės vaikus, auklėtojas; ✓ Imituoja suaugusiųjų veiklą, kuria žaidybines situacijas; ✓ Susipažįsta su darželio darbuotojais, pasako jų vardus, pareigas; ✓ Kaupia ir sistemina informaciją apie įvairias profesijas, bendruomenę, savo miestą
Pasitiki savimi ir savo gebėjimais	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasako kas jam geriausiai sekasi; ✓ Pasakoja ką moka padaryti, kaip padeda tėvams; ✓ Drąsiai imasi naujos, nepažįstamos veiklos, rodo iniciatyvą; ✓ Žaidžia nebijodamas rizikuoti, keisti, daryti savaip; ✓ Apie save kalba pozityviai;
Atpažįsta ir įvardina savo ir kitų jausmus ar emcijas bei jų priežastis	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasako, kokia jo nuotaika; ✓ Simboliniu ženklu pažymi savo nuotaiką; ✓ Mimika išreiškia nuotaiką; ✓ Keičia intonaciją pagal nuotaiką
Įprastose situacijose jausmus ir emcijas reiškia tinkamai	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Įvardina savo jausmus; ✓ Pyktį, susierzinimą, pavydą reiškia priimtinais būdais; ✓ Žino, kad negalima mušti ar kitaip skriausti kito vaiko; ✓ Laikosi taisyklių, kurias sukūrė patys vaikai; ✓ Klausosi istorijų ir kintančias veikėjų nuotaikas žymi paveikslėliais
Bando atsiliepti į kitų jausmus ar emcijas, keisti savo elgesį	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žaisdamas, bendraudamas įvardina kito vaiko nuotaiką; ✓ Džiaugiasi kartu su kitu vaiku; ✓ Pasiūlo savo pagalbą; ✓ Atlieka veidmenis kreipiant dėmesį į mimiką, gestų kalbą; ✓ Paguodžia, užjaučia kitą vaiką
Bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bent retsykiai paklūsta, nusileidžia kito vaiko valiai; ✓ Atsiprašo, paprašo; ✓ Derina savo veiksmus su kitais vaikais; ✓ Draugiškai dalinasi žaislais, saldumynais; ✓ Konfliktinėse situacijose naudoja „Stop“ ženklą arba judesį; ✓ Pasako, koks elgesys yra nepriimtinas, netoleruotinas

Pasitiki pedagogais, drąsiai reiškia savo nuomonę, tariasi, derasi	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kreipiasi į pedagogą vardu; ✓ Klausia pedagogo nuomonės, atsižvelgia į ją; ✓ Rodo simpatiją, prierašumą pedagogui; ✓ Kalbasi su pedagogu apie savo jausmus, patiki jam savo paslaptis; ✓ Derasi su pedagogu dėl pasiūlytos veiklos, siūlo savo idėjas
Žino kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasako, kokie pavojai gali kilti bendraujant su nepažįstamais žmonėmis; ✓ Vaidina situacijas, kuriose reikia rasti išeitį; ✓ Aptaria plakata, kuriame paaiškinta, kas gali padėti ištikus bėdai; ✓ Klausosi pasakų, eilėraščių, žiūri animacinius filmus apie įvairius pavojus; ✓ Žaidžia prevencinius stalo, kortelių žaidimus
Turi bent vieną draugą, supranta, kas yra gerai, kas blogai	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasako savo darželio, kiemo draugų vardus; ✓ Apibūdina savo draugų išvaizdą; ✓ Pasako, kaip reikia elgtis, kad turėtum draugų; ✓ Pasako kaip galima susidraugauti; ✓ Pasako kaip galima susitaikyti susipykus; ✓ Atsiprašo; ✓ Žaidžia vardų žaidimus
Palankiai bendrauja su visais, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes draugystei	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Apibūdina kito vaiko asmenines savybes; ✓ Apibūdina netinkamai pasielgusio vaiko ketinimus; ✓ Pasako netinkamo elgesio pasekmes; ✓ Klausosi pasakų, žiūri animacinius filmus apie draugystę; ✓ Priima, žaidžia su kitaip atrodančiais, besielgiančiais, specialiujų poreikių vaikais; <ul style="list-style-type: none"> ✓ Dalyvaudamas išvykose, šventėse bendrauja su kitų vaikų šeimos nariais, nepažįstamais vaikais; ✓ Pakviečia žaisti; ✓ Sako komplimentus; ✓ Saugo paslaptis
Plėtoja paties pasirinktą veiklą po pietų miego, kitą dieną, kelias dienas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žaidžia sužetinius vaidmeninius žaidimus, kurie tęsiasi kelias dienas; ✓ Konstruoja, piešia tą patį objektą, papildo naujomis detalėmis, perstato, keičia išvaizdą; ✓ Iš kartoninių plytų pasistato pilį, kurioje žaidžia kelias dienas, savaitę
Ilgesniam laikui įsitraukia į suaugusiojo pasiūlytą veiklą, siūlo kitiems įsitraukti į jo pasiūlytą veiklą	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mėgina, tyrinėja, kūrybiškai įgyvendina pedagogo pasiūlytas idėjas; ✓ Stebi suaugusius, jų veiksmus, klausydamas paaiškinimo, išbando naujus veikimo bei elgesio būdus, juos perima, kūrybiškai pritaiko; ✓ Siūlo savo idėjas, inicijuoja veiklą
Savarankiškai bando įveikti kliūtis, nepasisėkus kreipiasi į bendraamžius ir tik po to į suaugusįjį	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pats randa išeitį iš įvairių žaidybinių situacijų; ✓ Dažnai išsprendžia konfliktą, susitaria be suaugusiojo pagalbos; ✓ Bando naujus veiklos būdus; ✓ Pasiūlo ir priima bendraamžių pagalbą; ✓ Paprašo pagalbos
Ugdymo (si) aplinka ir priemonės	Popierinės kortelės vardui; Lietuvos žemėlapis; Lietuvos Respublikos vėliava (maža); Lietuvos Respublikos herbas; gimtojo miesto herbas; gaublys; saugaus elgesio kortelės, knygelės, paveikslėliai, dėlionės, stalo žaidimai, nuotaikų kortelės; siužetiniai žaislai; stalo žaidimai; atsipalaidavimo žaislai; priemonės šviesos ir šešėlių žaismui; veidrodžiai; muzikos įrašai; socialinio turinio knygelės, žurnalai; poelgio-pasekmės kortelės, paveikslėliai, dėlionės; žaislai, skirti žaidimui poromis (šachmatai, šaškės, domino); konstruktoriai; mozaikos; širmos, užtiesalai, dėžės, krepšeliai, pagalvėlės, kilimėliai; vaikiška bižuterija, rūbai; švenčių atributika; animaciniai filmai.
PAŽINIMO KOMPETENCIJA	
sietina su smalsiu, aktyviu aplinkos tyrinėjimu, žinių ir patirties įgijimu ir pritaikymu tolesniam pažinimui ir mokymuisi, problemų sprendimu	

Esminės nuostatos:	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais, ✓ domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando samprotauja, ✓ nori pažinti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja, ✓ nusiteikęs pasaulio pažinimui naudoti skaičius ir skaičiavimus, ✓ nusiteikęs tyrinėti aplinkos daiktus, jų ryšius ir santykius, ✓ domisi tuo, kas nauja, palankiai nusiteikęs naujoms veikloms, ✓ nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams sunkumams įveikti. 	
Siektinos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
Ieško atsakymų į klausimus, rodo iniciatyvą iškeliant ir sprendžiant problemas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ieško informacijos knygose, enciklopedijose; ✓ Klausinėja, domisi, prašo papasakoti; ✓ Pavadina, aiškina, apibūdina daiktus, reiškinius, patirtus įspūdžius ir išgyvenimus; ✓ Užduoda klausimus, skatinančius tyrinėjimą (kodėl vienas daiktas plaukia, o kitas skęsta).
Kalba apie tai, ko norėtų išmokti	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Domisi profesijomis, įvardina, kuo norėtų būti užaugęs; ✓ Įvardina ką gali padaryti pats ir ko norėtų išmokti.
Išsiaiškina, kokios informacijos reikia, randa reikiamą informaciją įvairiuose šaltiniuose	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ieško informacijos knygose apie gamtą, žmonių pasaulį, technikos ir technologijos stebuklus; ✓ Žiūrinėja paveikslus, nuotraukas, pavadinimus po jais; ✓ Klausosi informacinių tekstų, aiškinasi, kur ir kaip gyvena žmonės, augalai, gyvūnai, kaip prisitaiko prie gamtos sąlygų.
Atpažįsta, su koku sunkumu ar problema susidūrė; ieško tinkamų sprendimų, tariasi su kitais, atsižvelgia į jų nuomonę	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Susidūręs su problema, bando spręsti ją pats, pritaiko įvairius sprendimo būdus; ✓ Žino kurią problemą gali įveikti pats ar su bendraamžių pagalba, o kada – kreiptis pagalbos į suaugusįjį; ✓ Tariasi, aiškinasi, reiškia ir gina savo nuomonę; ✓ Ieško sprendimų pagal pateiktas užduotis, bando modeliuoti situaciją pagal pateiktą auklėtojos užduotį arba pavyzdį.
Siūlo ir priima pagalbą, mokosi iš savo ir kitų klaidų	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žaisdamas, veikdamas vienas su kitu, bendraudamas su įvairiais žmonėmis mokosi padėti vienas kitam; ✓ Pasako, kad veikia įvairių paslaugų tarnybos: gydytojai padeda susirgus; vairuotojai veža žmones; gaisrininkai, policininkai užtikrina saugumą; darželio auklėtojos rūpinasi vaikais ir kt.; ✓ Žaidžia siužetinius žaidimus, stalo, kortelių žaidimus, žiūri ir komentuoja plakatus apie pagalbą vienas kitam.
Domisi aplinka (augalais, gyvūnais), atlieka paprastus bandymus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Artimiausioje aplinkoje stebi augalus; ✓ Vardija, ko reikia augalams, kad jie augtų: drėgmės, saulės, priežiūros; ✓ Sodina, prižiūri, stebi augalo augimą; ✓ Pasakoja, kurie augalai teikia naudą, gydo; ✓ Pasakoja kaip gyvūnai susiranda maisto, kokiuose namuose gyvena; ✓ Stebi, tyrinėja ir eksperimentuoja su augalais ir jų dalimis; ✓ Naudoja tam tikras augalų dalis (daržoves, vaisius, lapus) maistui ir pasako, kokios augalų dalys naudojamos žmonių buityje; ✓ Pastebi augalus, gyvūnus liaudies meno kūrinuose; ✓ Grožisi aplinką puošiančiais augalais; ✓ Vyksta į ekskursijas (mišką, zoologijos sodą ir kt.).
Domisi praeitimi, istoriją, kitomis šalimis	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klausosi pasakų, eilių, dainų, padavimų, sakmių, mįslių, priežodžių, greitakalbių; ✓ Žino, kad žmonės pasaulyje kalba įvairiomis kalbomis; ✓ Žiūrinėja tėvų, senelių, prosenelių nuotraukas; ✓ Žiūri animacinius filmus apie praeitį, senovę, kitas šalis, papročius; ✓ Domisi Lietuvos ir pasaulio istorija: varto knygeles, enciklopedijas, žiūri foto nuotraukas ir vaizdo įrašus;

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Domisi, atpažįsta, atkartoja, prisimena girdėtą informaciją iš gimtojo miesto istorijos.
Tyrinėjimams pasitelkia įrankius ir kitas priemones	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Naudojasi žiūronais, mikroskopu, magnetais, spyruoklėmis, veidrodžiais, keltuvais, didinamaisiais stiklais ir pan.; ✓ Pasako kam skirtas termometras; ✓ Lauke kasa, kapsto, tyrinėja tai, kas yra ant žemės, po žeme; ✓ Grupėje ant palangės augina augalus, stebi jų keitimąsį, laisto, prižiūri; ✓ Pasaulio pažinimui naudoja regą, klausą, uoslę, liežuvį, lytėjimą; ✓ Eksperimentuoja ir stebi savo veiksmų rezultatus: prodeda, pamatuoja, deda į įdubimą, išpjovą; ✓ Kėtinimui, sumanymui įgyvendinti spaudžia mygtukus, rankenas, atkabina kabliukus, bando segioti sagas, ką nors išvynioti, suvynioti, išpakuoti; ✓ Veikia su vaikiško dydžio namų apyvokos ir sodo tvarkymo įrankiais; ✓ Stebėjimų rezultatus ženklina ant įvairių priemonių: ūgio matuoklės, augalo aukštį ant popieriaus juostelės, vandens kiekį – lipduku ant indo šono.
Aiškinasi, kuo yra panašus su savo artimaisiais, kuo skiriasi nuo jų	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Natūraliai domisi savimi ir kitais žmonėmis: jų panašumais, skirtumais, išvaizda, jausmais, mintimis, darbais ir kūryba, gyvenimo būdu; ✓ Įvardina, į kurį iš savo artimųjų yra panašus, kuo panašus; ✓ Piešia šeimos narius, juos vaidina; ✓ Tyrinėja, aiškina, svarsto ir bando suprasti, kad šeimos paprastai skiriasi: jos įvairaus dydžio, susideda iš skirtingo skaičiaus narių.
Palygina daiktus, medžiagas, atsižvelgdamas į savybes, juos grupuoja ir klasifikuoja	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Vartoja apibendrinančius žodžius: žaislai, avalynė, baldai, drabužiai, indai, maistas ir kt.; ✓ Pasako daikto paskirtį, paaiškina jo struktūrą, elementus; ✓ Naudoja daiktus pagal paskirtį, žino, iš kokios medžiagos jie pagaminti; ✓ Pasako kelis požymius, kuriais daiktai skiriasi; ✓ Sustato daiktus mažėjančia/didėjančia tvarka; ✓ Veikia su pažinimą skatinančiomis priemonėmis, medžiagomis, žaislais (formelės ir lenta su atitinkamų formų išpjovomis, žaislai su viena į kitą dedamomis dalimis ir kt.).
Žino tėvų profesijas, įvardija giminaičius	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasako, kuo dirba vaiko tėvai, seneliai; ✓ Domisi paslaugų tarnybomis; ✓ Žaidžia lignonę, mokyklą, parduotuvę ir pan.; ✓ Žaidžia stalo žaidimus, loto, kortelių žaidimus apie profesijas; ✓ Apibūdina profesijas, su kuriomis susiduria savo aplinkoje; ✓ Išvykų metu susipažįsta su įvairiomis profesijomis: parduotuvėje, bibliotekoje, gaisrinėje.
Žino savo namų adresą, šalį, sostinės pavadinimą	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dalyvaudamas išvykose, vartydamas knygeles, klausydamasis pokalbių sužino apie tai, kad turi gimtinę, Tėvynę; ✓ Pasako savo miesto pavadinimą, gatvę, kurioje gyvena; ✓ Pasako sostinės pavadinimą, piešia žinomus sostinės objektus.
Skiria ir pavadina profesijas, techniką	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žaidžia lignonę, mokyklą, parduotuvę ir pan.; ✓ Žaidžia stalo žaidimus, loto, kortelių žaidimus apie profesijas; ✓ Apibūdina profesijas, su kuriomis susiduria savo aplinkoje; ✓ Suaugusiems prižiūrint atsargiai ir saugiai žaidžia su mechaniniais žaislais; ✓ Žaidžia su mobiliais telefonais, fotoaparatais, kompiuteriais; ✓ Moka naudotis magnetofonu ar grotuvu.
Žino tradicines šventes	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasakoja, kokias šventes jie švenčia namie su šeima; ✓ Švenčia įvairias tradicines šventes darželyje; ✓ Gamina įvairius papuošimus, simbolius priklausomai nuo šventės (Velykoms, Kalėdoms, Užgavėnėms, Kaziuko mugei, Vasario 16-ajai ir kt.); ✓ Pasako, koku metu laiku vyksta šventė.
Skiria naminius ir laukinius gyvūnus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stebi laukinių ir naminių gyvūnų elgseną; ✓ Domisi ūkininko sodyboje gyvenančiais gyvūnais, mieste gyvenančiais gyvūnais; ✓ Pasako, kuo gyvūnai panašūs ar skiriasi;

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klausosi pasakų, eilių apie gyvūbus, jų būdą, savybes; ✓ Mėgdžioja gyvūnų judesius, garsus; ✓ Pasako, kuo gyvūnai naudingi, kurie gali būti pavojingi; ✓ Nori prižiūrėti gyvūnus, jaučia už juos atsakomybę.
Pradedą suprasti Žemės, saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kartu su auklėtoja aiškinasi apie Žemės planetą ir dangaus kūnus; ✓ Pasako, kad dieną šviečia Saulė, o naktį Mėnulis; ✓ Įvardina kam reikalinga Saulės šviesa ir šilumą, kokia jos įtaka žmonėms, gyvūnams, augalams; ✓ Pasako kaip dangaus kūnai veikia aplinką: saulės šviesa reikalinga gyvybei, žvaigždės ir mėnulis praskaidrina nakties tamsą; ✓ Piešia, lipdo, aplikuoja įvairius dangaus kūnus, jų išsidėstymą; ✓ Apžiūrinėja gaublį ir stengiasi suprasti, kad žemė yra apvali.
Pradedą jausti prierašumą prie artimiausios gamtinės aplinkos	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pastebi įvairius pėdsakus gamtoje, pasako kieno jie: ratų, šuns, žmogaus ir kt.; ✓ Domisi savo namais, sodyba, kaimu, gatve, kurioje gyvena; ✓ Rūpinasi augintiniais; rūpinasi žiemojančiais paukšteliais; ✓ Žino, kad nysktantys augalai ir gyvūnai surašyti „Raudonojoje knygoje“.
Mokosi rūšiuoti atliekas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasako pagrindinius atliekų rūšiavimo principus, pasako, kodėl reikia rūšiuoti atliekas; ✓ Panaudotas baterijas atneša į rūšiavimo dėžę darželyje; ✓ Žino ir apibūdina, kur dedamos atliekos; ✓ Iš buitinių atliekų gamina įvairius papuošimus, dekoracijas, žaislus ir kt.
Susieja daiktų kiekį su skaičiumi	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žaidžia stalo žaidimus, kuriuose naudojamas kauliukas (gali pastumti bokštelį per tiek langelių, kiek išriedėjo taškų); ✓ Žaidžia domino, kortelių žaidimus, atlieka pratybas, kur nupieštus daiktus turi susieti su skaičiumi.
Skaičiuoja bent iki 10	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Skaičiuoja daiktus, metus, žmones; ✓ Vartoja kelintinius skaitvardžius (pirmas, antras); ✓ Atsako į klausimus „kiek iš viso“, „kelintas“; ✓ Nustato skaičiaus „kaimyną“; ✓ Skaičiuoja, pasako kelintas eilėje.
Supranta ir vartoja sąvokas <i>daugiau/mažiau, po lygiai, pusiau, į 2 dalis, į 4 dalis</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dalina daiktus, saldumynus, vaisius ir pan. į kelias dalis; ✓ Pasako, ar daiktai padalinti po lygiai, po daugiau/mažiau; ✓ Žaidžia parduotuvę, kur „sveria“, parduoda, atiduoda grąžą.
Atpažįsta, atkuria, pratęsia, sukuria skirtingų garsų, dydžių, formų, spalvų sekas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasako, iš kokių elementų susideda raštas; ✓ Piešia, margina, spalvina velykinius kiaušinius, pirštines, mandalas; ✓ Piešiniuose vaizduoja įvairių dydžių žmones, gyvūnus, daiktus; ✓ Randa kitą tokį patį atviruką su dailės kūrinio reprodukcija, fotografija.
Skiria plokštumos ir erdvės figūras	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stebi aplinkos daiktų formas; ✓ Savo darbeliuose formoms pavaizduoti panaudoja įvairius daiktus; ✓ Pasako, kokie daiktai rieda, kurie nerieda; ✓ Atkreipia dėmesį į atspaugus smėlyje, sniege, žemėje, jų formą, dydį; ✓ Iš įvairių formų popieriaus lapų lanksto lankstinius, piešdamas, tapydamas, aplikudamas naudoja pažįstamas formas.
Grupuoja, klasifikuoja daiktus pagal dydį, formą, spalvą	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Lygindamas, tyrinėdamas, rūšiuodamas, vertina daiktų dydį; ✓ Daiktus lygina uždėdamas vieną ant kito, vieną prie kito; ✓ Skiria dėmesį daiktų formai, lanksto formas iš popieriaus, piešia, lipdo jas; ✓ Dėlioja figūras, daiktus nuo mažiausio iki didžiausio ir atvirkščiai; ✓ Atrenka parodytos formos, spalvos, dydžio žaislus, daiktus; ✓ Lygina daiktų formą uždėjimo, pridėjimo ir atrankos būdu; ✓ Taisyklingai sudeda paveikslėlių sekas iš 4 ir daugiau dalių.
Matuoja atstumą, ilgį, tūrį, masę nevartodamas sąvokų	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žaidžia su smėliu, vandeniu, keičia indų formą; ✓ Rankose laikydamas daiktus nustato, kuris sunkesnis, lengvesnis; ✓ Matuoja daiktų dydį, storį, ilgį panaudodamas pėdą, saują, pirštą; ✓ Matuoja skystas ir birias medžiagas įvairios formos indais.

<p>Apibūdina kitų daiktų vietą ir padėtį kitų daiktų atžvilgiu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Lygina daiktų padėtį erdvėje savo bei kito atžvilgiu; ✓ Skiria kairę ir dešinę savo puses, kūno priekį, užpakalį; ✓ Įvardina kairę, dešinę puses; ✓ Žaisdamas, pasakodamas, judėdamas vartoja sąvokas: „ant“, „už“, „po“, „šalia“; ✓ Orientuojasi popieriaus lape piešdamas; ✓ Pasako į kurią pusę nuvažiavo mašina, kur yra daiktas.
<p>Pradedą suvokti metų laikų, laiko tėkmę ir trukmę</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stebi gamtos spalvas, jų kaitą priklausomai nuo metų laiko, skiria metų laiką pagal pokyčius gamtoje; ✓ Žino ir apibūdina įvairius gamtos reiškinius (potvynį, žemės drebėjimą, vaivorykštę ir pan.); ✓ Stebi ir lygina savaitės orus, juos žymi gamtos kalendoriuje; ✓ Apibūdina aprangą, avalynę, reikalingą žmogui kiekvienam metų laikui; ✓ Piešiniuose vaizduoja metų laikus; ✓ Vartoja sąvokas „šiandien“, „vakar“, „rytoj“; pasako, ką veikė šiandien, vakar, ką veiks rytoj; ✓ Pasako paros dalis ir įvardina žmonių veiksenas (naktį – miega, rytą – keliasi).
<p>Ugdymo (si) aplinka ir priemonės</p>	<p>Vandenį geriantis popierius, vaškas, parafinas; žvakės; rašomoji lenta; lentynėlės, spintutės, dėžės, krepšiai žaislams, medžiagoms ir priemonėms; informaciniai leidiniai (knygos, plakatai, enciklopedijos, stalo žaidimai ir kt.); gyvūnų, augalų, gamtovaizdžių ir gamtos paminklų nuotraukos; skaičių, formų, dydžių, spalvų kortelės; priešingybių, priežasties-pasekmės, nuoseklumo, dalies ir visumos paveikslėliai, kortelės; smėlis, akmenukai, vanduo, gamtinė medžiaga; didinamieji stiklai, indai ir priemonės eksperimentavimui (mėgintuvėliai, piltuvėliai, vamzdžiai, matuokliai, pipetės, kempinės, vandenį sugeriančios medžiagos, indai bei priemonės žaidimui su smėliu ir vandeniui, muilo burbulai, žaislinės plunksnos ir kt.); laikrodys, kompasas, termometrai (vandens, oro, kūno šilumos), stetoskopas, įvairios ilgio matavimo priemonės, svirtinės svarstyklės; skaičiavimo pagaliukai, skaičiuotuvai, specialios didaktinės skaičiavimo priemonės; erdvinės ir plokštuminės geometrinės figūros; pinigų pavyzdžiai; žaislai tapatinimui, grupavimui, rūšiavimui, serijų dėliojimui; išardomieji ir sudedamieji žaislai, daiktų modeliai; aitvarai (popieriniai, plastmasiniai, medžiaginiai ir kt.) ir pan.; flanelinė lenta, kilnojamoji magnetinė lenta (su muzikiniais priedais); puodeliai, laistytuvai gėlėms, gėlių žemė; žmonių buities, profesijų atributai: įrankiai, rakandai (sodo įrankiai, namų tvarkymo priemonės, meistravimo įrankiai ir priemonės); tikra buitinė technika: radijo aparatai, fotoaparatai, telefonai, žibintuvėliai; techniniai žaislai (žybsintys, pypsintys; prisukami, inerciniai, elektriniai, t. y. su elementais); vėjo, vandens malūnai, parašiutai; galvosūkių, labirintų; gamtos garsų įrašai, filmuota medžiaga; magnetai ir pan.</p>
<p>KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA</p> <p>sietina su noru ir gebėjimu suprasti kitus, išreikšti save, būti suprastam; ieškoti informacijos, ja dalintis ir panaudoti; suprasti rašytinius šaltinius ir taip turtinti savo patirtį</p>	
<p>Esminės nuostatos:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ nusiteikęs išklausyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba, ✓ domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu. 	
<p>Siektinos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai</p>	<p>Vaiko veiksenos</p>
<p>Klausosi įrašų, tekstų bendrine kalba ir tarme</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klausosi sekamų pasakų, sakmių, padavimų, skaitomų pažintinės literatūros kūrinių; ✓ Nuolat klausosi lietuvių liaudies kūrinių, dainų, žaidimų, garsiažodžių, patarlių, priežodžių, greitakalbių intuityviai peimdami etninį lietuvių kalbos reikšmių ir prasmų paveldą; ✓ Žaidžia įvairius kalbinius, lietuvių liaudies žaidimus bei ratelius, klausosi

	<p>pedagogo kalbos;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Klausosi tautosakos kūrinėlių, pastebi juose tarmiškus žodžius, bando juos atkartoti.
Skiria žodžius, kurie panašiai skamba, bet turi skirtingą reikšmę	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Nujaučia žodžių sąsajas sakinyje, jų darybos, kaitymo dėsnius; ✓ Žaidžia žodžių žaidimus; ✓ Kuria naujus žodžius, ieško panašiai skambančių besirimuojančių žodžių.
Išgirsta pirmą, paskutinį ir žodžio viduryje esančius garsus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Įvairios žaidybinės veiklos metu žaidžia garsais; ✓ Nusako pirmą ir paskutinį garsą žodžiuose; ✓ Klausio greitakalbių, gamtos garsų pamėgdžiojimo.
Seka ir suvokia knygelės, pasakojimo, pokalbio eigą	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klausosi pokalbių, pasakojimų, sekimo, deklamavimo, skaitymo, „gyvos“ muzikos (lopšinių, žaidimų ir kt.), įrašų; ✓ Klausinėja ką reiškia nežinomi žodžiai; ✓ Nusako klausomo kūrinio veiksmo vietą, laiką, eigą, apibūdina veikėjus.
Kalba natūraliai atliepdamas bendravimo situaciją, vartodamas vaizdingus žodžius	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Užmezga kontaktą, pasiūlo ką nors daryti (žaisti, piešti, dirbti) kartu vienam ar keliems bendraamžiams; ✓ Paprašo informacijos, dalijasi su kitais turima informacija; ✓ Diskutuoja įvairiomis temomis; ✓ Pratinasi išgirsti pedagogo ar draugų siūlymus, pastabas, paskatinimus, į juos reaguoti; ✓ Kalbasi apie bendravimo, elgesio taisykles; ✓ Žaidžia stalo žaidimus, apžiūrinėja, aptaria žaislus ir kitus daiktus; ✓ Tyli, kai kalba grupės draugas ar pedagogas, paiso grupėje sukurtų kito klausymo taisyklių; ✓ Pakartoja, pasako kitaip, jei jo nesupranta; ✓ Atsako į pateiktus klausimus; ✓ Tikslingai nusako daiktus, jų ypatybes ir skaičių įvardžiais ir skaitvardžiais; vartoja būdvardžių laipsnius, būseną nusakančius veiksmažodžius ir jaustukus.
Garsiai svarsto planuojamos veiklos eigą	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasakoja, ką ruošiasi daryti, koks bus rezultatas; ✓ Kalba apie tai, ką norėtų veikti, matyti, išgirsti; ✓ Fantazuoja, apibūdina, nuotaikingai reiškia mintis; ✓ Pasakoja apie savo ir kitų veiklą.
Klausinėja apie matytą, girdėtą, sugalvotą, pajautą	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klausinėja suaugusįjį apie daiktus, reiškinius, jų savybes; medžiagas, įvykius, būsenas; apie sudėtingus reiškinius, priežastinius ryšius; ✓ Kartu su kitais kelia elementarias hipotezes.
Pasakoja, kalba apie savo patirtį, norus, svajones, problemas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kuo nors pasidžiaugia su pažįstamais, mažai pažįstamais ar nepažįstamais žmonėmis; ✓ Ką nors praneša, papasakoja didelei vaikų grupei; ✓ Kalba apie tyrinėjant pastebėtas daiktų savybes; aiškina, pasakoja ką pats žino; ✓ Bendraamžiams išdėsto kilusias problemas; ✓ Kalba apie savo išgyvenimus namuose, grupėje, kelionėje; ✓ Kalba ką mato, girdi, veikia; ✓ Kalbasi su bendraamžiais, pedagogais, pasakoja patirtus įspūdžius, nutikimus; ✓ Kalbasi telefonu, „rašo“ laiškus.
Komentuoja meno kūrinius, atpasakoja pasakas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasakoja žiūrėdamas į paveikslėlius; ✓ Padedant pedagogui atpasakoja pasaką; ✓ Seka savo sukurtas pasakas; ✓ Sukuria paveikslams pavadinimus; ✓ Turi mėgstamų kūrinių, žurnaliukų, TV laidų, herojų.
Kuria ir pasakoja įvairius tekstus, deklamuoja	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mokosi eilėraščių, dainelių, klausosi lietuvių liaudies ir kitos muzikos; ✓ Seka girdėtas pasakas, kuria savo; keičia pasakos pabaigą, pradžią, įvykių seką, įveda naujus veikėjus, juos keičia ir kt.; ✓ Kuria istorijas, skaičiuotes, eilėraščius, garsų pamėgdžiojimus, geritakalbes, žaidimus; ✓ Skaito knygelėlių, žurnalų, laikraščių iliustracijas.

Keičia balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dalyvauja teatrinėje veikloje, darželyje vykstančiose šventėse; ✓ Žaidžia teatrą, mėgdžioja pasakų herojus; ✓ Reguliuoja savo kalbos garsumą; ✓ Atkreipia dėmesį į kalbos intonacijas, jų įvairumą, kalbos tempą, pauzes tarp žodžių, kalbos garsumą.
Domisi knygomis, įvairiais rašytiniais tekstais	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasirenka knygą, varto, žiūrinėja knygas, periodinius leidinius; ✓ Atsineša mėgstamą knygą ir apie ją pasakoja kitiems; ✓ Iliustruoja knygas, rengia piešinių parodas; ✓ Padedamas suaugusiųjų, taiso apiplyšusias knygas, jas aplenkia, steigia grupės bibliotekėlę.
Pradedą suprasti ryšį tarp knygos teksto ir asmeninės patirties	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Savo patirtus įspūdžius reiškia piešiniais, ženklais, judesiais; ✓ Žaidžia, imituoja, pasakoja įvardinant matomų žmonių, daiktų, reiškinių, vietovių, augalų, gyvulių pavadinimus; ✓ Atskiria išmonę nuo realybės.
Supranta, kad garsas siejasi su raide, o raidės sudaro žodį	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mokosi taisyklingai ir aiškiai tarti gimtosios kalbos žodžius; ✓ Žaidžia žodžiais ir kuria naujus žodžius, ieško panašiai skambančių, besirimuojančių žodžių.
Žino keliolika abėcėlės raidžių	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rodo ir įvardija raides; ✓ Rašo savo vardą, tėvų vardų pirmąsias raides; ✓ Dėlioja paveikslėlius su užrašytomis raidėmis; ✓ Manipuliuoja įvairios medžiagos raidėmis.
Pradedą skirti žodžius sudarančius garsus, skiemenis	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pastebi ir įvardina vaizdų, ženklų, garsų skirtumus; ✓ Imituoja įvairius garsus (gyvūnų, paukščių balsus, vėjo ūgesį, griaustinio dundėjimą, lietaus teškėjimą ir t.t.); ✓ Žaidžia artikuliacijos, balso lavinimo, kvėpavimo žaidimus.
Supranta rašymo tikslus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Žymi daiktus kortelėmis su užrašytu vardu; ✓ Kalba, pasakoja, deklamuoja, suprasdama, kad visa tai užrašoma ženklais; ✓ Keverzoja, piešia, rašo raides žodžius; ✓ Lankosi bibliotekoje, knygyne, spaustuvėje; ✓ Kuria knygeles, grupės laikraštį, lankstinuką, dienoraštį, skelbimus, kvietimus, sveikinimo atvirukus, žemėlapius, kalendorius, grupės taisykles, dienotvarkę, valgiaraštį, receptus.
Spausdintomis raidėmis rašo savo vardą, kopijuoja aplinkoje esančius žodžius	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dailina, spalvina korteles su užrašytais žodžiais, vardais; ✓ Štampuoja savo vardą; ✓ „Rašo“ knygeles; ✓ Kuria iš paveikslėlių grupės knygeles, jas pavadina; ✓ Kopijuoja savo vardo raides, jas atpažįsta ir parodo knygoje; ✓ Rašo laišką draugui iš viršaus į apačią, iš kairės į dešinę.
Įvairiais simboliais bando perteikti informaciją	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Piešia didžiąsias raides, skaitvardžius; ✓ Piešia ornamentus, spalvina, karmo, lipdo tekstą; ✓ Rašo molyje, smėlyje, ant stiklo, lentoje ir kitur; ✓ Atvaizduoja ir žymi daiktus simboliais, schemomis; ✓ Kuria gyvenamųjų namų, gatvių planus, schemas, žemėlapius.
Kompiuteriu rašo raides, žodžius	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Susipažįsta su kompiuteriu, naudojimosi juo galimybėmis, sudedamosiomis dalimis: klaviatūra, monitoriumi, pele; ✓ Stebi, kaip rašo, spausdina ar renka tekstą kompiuteriu suaugusieji; ✓ Mėgina pamėgdžioti „rašo“ tekstą; ✓ Kompiuteriu parašo savo vardą.
Ugdymo (si) aplinka ir priemonės	<p>Knygos vaikams (knygelės, žurnalai, vaikiškos enciklopedijos, dailės albumai ir kt.); raidynai; žodžių kortelės, juostelės; stalo žaidimai su raidėmis, užrašais skirti kalbai ugdyti; kubeliai, automobiliai ir kt. su užrašais; pasakų, muzikos įrašai (kompaktiniai diskai, garso kasetės) ir kt.; žaislinės knygelės vaikams (su iškirptais langeliais, perspektyviniu vaizdu, turinčios vaizdo ir garso efektų); pasakų veikėjų siluetai, figūrėlės; skirtukai, žymekliai knygoms; simboliniai lipdukai; receptų knygos, telefonų knygos vaikų žaidimams; spausdinimo mašinėlė, kompiuteris, kompiuterinės programos (pvz., programos, padedančios vaikui</p>

	suvokti, kas yra šviesa, programos, skatinančios vaikus kurti muziką, modeliuoti daiktus, bandyti rašyti ir kt.).
SVEIKATOS KOMPETENCIJA sietina su šiomis ugdymo (si) sritimis: fiziniu aktyvumu bei kasdieniais gyvenimo įgūdžiais	
Esminės nuostatos:	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ noriai, džiaugsmingai juda, ✓ noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius, ✓ saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje. 	
Siektinos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
Eina ratu, poroje, prasilenkiant, gyvatėle, atbulomis, šonu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Vaikšto tiesiai nedidelėms grupelėms, visa grupe; ✓ Vaikšto vorele salės pakraščiais pagal daiktinius orientyrus, keičiant vedėjus; ✓ Vaikšto poromis, susikabinus rankomis, keičiant kryptį; ✓ Vaikšto tarp dvejų nubrėztų linijų (25-30 cm) jų neužminant; ✓ Vaikšto dideliu ratu, susikabinus rankomis; ✓ Vaikšto tarp išdėstytų daiktų; ✓ Vaikšto ant žemės padėta lenta (15-20 cm.); ✓ Vaikšto nuožulnia lenta; ✓ Vaikšto vorele pirštų galais, kulnimis, aukštai keliant kelius; ✓ Vaikšto peržengiant per daiktus, gulinčius ant žemės (lazdas, kaladėles, kėglius); ✓ Vaikšto suoleliu, stora virve, lazda, plokščiu lanku padėtu ant grindų, tiesiai ir šonu (pristatomu žingsniu); ✓ Vaikšto dviese, trise, vorele įvairiai susikabinus rankomis, mkeičiant tempą, darant posūkius; ✓ Išsisklaidžius po signalo ieško savo vietos voroje; sustoja įvairiais rikiuotės būdais (Poromis, ratu, keliais ratais, voromis, eile); ✓ Vaikšto horizontaliu, nuožulniu buomu, atlikdami įvairius judesius rankomis ir kojomis; ✓ Vaikšto su gimnastikos lazda už nugaros sulenktomis per alkūnes rankomis; ✓ Vaikšto suoleliu pernešant įvairius daiktus; ties viduriu parsilenkiant su draugu; ✓ Vaikšto keturpėsčias pralysdamas pro virvutę, pro lanką, lenta; ✓ Laipioja aukštyn ir žemyn pristatomuoju žingsniu
Bėga pristatomu ir pakaitiniu žingsniu, aukštai keldamas kelius	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bėga tiesiai nedidelėms grupelėms, visa grupe; ✓ Bėga vorele salės pakraščiais pagal daiktinius orientyrus, keičiant vedėjus; keičiant kryptį; ✓ Bėga tarp dvejų nubrėztų linijų (25-30 cm) jų neužminant; ✓ Bėga tarp išdėstytų daiktų; ✓ Bėga vorele įvairiai keičiant tempą, darant posūkius; ✓ Išsisklaidžius po signalo ieško savo vietos voroje; sustoja įvairiais rikiuotės būdais (poromis, ratu, keliais ratais, voromis, eile); ✓ Bėga išsiskleidžiant, gaudant ir išsisukinėjant; pabėga nuo gaudančiojo, paveja bėgantįjį; ✓ Bėga plačiu žingsniu, peržengiant kliūtis; ✓ Pagal signalą kaitalioja ėjimą su bėgimu.
Bėga suoleliu, įkalnėn, nuokalnėn	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bėga ant žemės padėta lenta (15-20 cm.); ✓ Bėga nuožulnia lenta, suoleliu; ✓ Bėga horizontaliu, nuožulniu buomu, atliekant įvairius judesius rankomis ir kojomis (rankos į šalis, už galvos, už nugaros, moja kojas pirmyn, atgal, ant pirštų ir pan.).
Šokinėja ant vienos kojos judant pirmyn, šoka į tolį, į aukštį	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Šokinėja siekdami daikto; ✓ Nušoka nuo paaukštinimo; ✓ Šokinėja per nedidelę kliūtį (virvutę, plokščią lentą);

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Šokinėja abiem kojom judėdami į priekį; ✓ Šokinėja per dvi linijas; ✓ Nušoka nuo paaukštinimo į lanką; šokinėja viena koja iš lanko į lanką; ✓ Šokinėja vietoje abiem kojom, ant vienos kojos, nuo kojos ant kojos po signalo pasisukdami nurodyta kryptimi, pritūpdami; ✓ Šokinėja iš vietos arba įsibėgėjus į aukštį, peršokdami kliūtį; ✓ Šokinėja pirmyn suspaudę tarp kojų koki daiktą; ✓ Šokinėja per nejudančią virvutę einant ir bėgant; ✓ Šokinėja per sukamą ilgą šokdynę; ✓ Šokinėja į tolį iš vietos, įsibėgėjus.
Rankos ir pirštų judesius atlieka vikriau, greičiau, tiksliau, kruopščiau	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sulaiko paridentą kamuolį ir ridena jį atgal; ✓ Laisvai meta kamuolį į priekį ir bėga jo pagauti; ✓ Meta kamuolį į viršų ir jį sugauna; ✓ Meta kamuolį į žemę ir jį sugauna; ✓ Vaikšto ridendamas kamuolį suoleliu; ✓ Meta kamuolį kitam ir sugauna metamą atgal; ✓ Iš už galvos abiem rankom, per petį kaire, dešine ranka meta kamuolį į tolį; ✓ Meta smėlio maišelius į horizontalų taikinį dešine ir kaire ranka; ✓ Meta į tolį mažus kamuoliukus, kankorėžius, smėlio maišelius ir pan.; ✓ Meta sniego gniūžtes, kamuolį į judantį taikinį; ✓ Užsisega, atsiseiga drabužius; varsto, kopijuoja, konstruoja, žaidžia su dėlionėmis.
Tiksliau valdo pieštuką, žirkles	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kerpa žirklėmis; ✓ Piešia, kopijuoja, apvedžioja linijas; ✓ Brėžia tiesias, pasvirusias linijas, kopijuoja spausdintines raides, ornamentus.
Žaidžia komandoje, derina veiksmus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Savarankiškai žaidžia ir organizuoja įvairius sportinius žaidimus; ✓ Dalyvauja estafetėse; ✓ Geranoriškai, garbingai ir nuotaikingai rungtyniauja ir lenktyniauja; ✓ Tariaisi dėl bendros veiklos ir žaidimų, pasidalijimo žaislais bei sporto priemonėmis; ✓ Veikia drauge, suteikia pagalbą kitam ar jos paprašo, džiagiasi bendrais pasiekimais fizinėje veikloje; ✓ Žaidžia komandinius žaidimus su taisyklėmis: kvadrata, krepšinį, futbolą, badmintoną ir kt.
Su kamuoliu atlieka sporto žaidimų elementus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ridena kamuolį į vartus, taiko į daiktus (kėglius, kamuolius ir pan.); ✓ Meta kamuolį į žemę ir atmuša keletą kartų biš eilės; ✓ Eina ir bėga ridendamas, varydamas kamuolį vingiais tarp daiktų; ✓ Mėto kamuolį į horizontalų ir vertikalų taikinį dešine ir kaire ranka; ✓ Mėto kamuolį per kliūtis vienas kitam ir jį sugauna.
Valgo tvarkingai	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Naudojasi stalo įrankiais (šaukštu, šakute); ✓ Naudojasi servetėle; ✓ Valgo neskubėdamas, gerai sukramto maistą; ✓ Mandagiai elgiasi ir bendrauja prie stalo.
Žino, kad maistas reikalingas, kad augtų, būtų sveikas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasakoja apie pagrindinius sveikatos požymius, klausosi kūrinėlių apie sveikatą, sveiką maistą; ✓ Varto enciklopedijas, patiekalų knygas, kuria plakatus, lankstinukus, knygeles, receptų knygas; ✓ Domisi organizmo funkcijomis, varto knygeles apie virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos ir kt. organizmo sistemas; ✓ Domisi patiekalo sudedamosiomis dalimis; ✓ Pjausto, sveria, dalina daržoves, vaisius ir kt. maisto produktus.
Įvardija vieną kitą produktą, kurį valgyti sveika, kurį – ne	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kalbasi apie maisto produktus, kuriuos valgyti sveika, ir tuos, kurių reikėtų atsisakyti; ✓ Gamina įvairius patiekalus; ✓ Plauna vaisius, daržoves; ✓ Varto knygeles, diskutuoja, domisi sveiku maistu, daržovių ir vaisių nauda sveikatai;

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pratinasi valgyti daugiau daržovių, vaisių; ✓ Pratinasi nevalgyti nežinomo maisto; ✓ Stebi sveiko maisto piramidę ir susipažįsta su subalansuotos mitybos poveikiu sveikatai.
Savarankiškai serviuoja ir tvarko stalą	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Budi grupėje; ✓ Susipažįsta su maisto gamtinimo higiena ir stalo serviravimu.
Savarankiškai rengiasi, aunasi	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Savarankiškai rengiasi; ✓ Užsisega sagas, užsitraukia užtrauktukus; ✓ Užsiriša batų raištelius; ✓ Tvarkingai susideda drabužius ir avalynę; ✓ Rūpinasi rūbų, avalynės švara.
Suaugusiųjų padedamas renkasi drabužius ir avalynę pagal orą	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rengiasi lengvai, kad drabužiai netrukdytų judėti; ✓ Diskutuoja apie drabužių paskirtį, jų naudojimą pagal metų laikus; ✓ Žaidžia žaidimus, kuriuose reikia aprenki/nurenkti lėlę, meškiuką ar kitą žaislą, parinkti reikiamus drabužius; ✓ Piešia metų laikus ir pagal orą apsirengusius žmones.
Priminus ar savarankiškai plaunasi rankas, prausiasi, nusišluosto rankas ir veidą	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Diskutuoja apie švaros ryšį su sveikata ✓ Plauna rankas prieš valgį, parėjęs iš lauko, pasinaudojęs tualetu; ✓ Prausiasi, naudojami muilu, rankšluosčiu; šukuojasi asmeninėmis šukomis; ✓ Po valgio skalauja burną vandeniu; valosi dantis; ✓ Naudojasi nosine čiaudant, kostint, sergant sloga; ✓ Savarankiškai naudojami tualetu
Priminus stengiasi vaikščioti, sėdėti taisyklingai	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pratinasi teisingai stovėti, sėdėti įvairios veiklos metu: žaisdamas, piešdamas, žiūrėdamas knygeles, televizorių ir kt.; ✓ Basomis atlieka fizinius pratimus, veikšto po žolę, smėlį, akmenis.
Dažniausiai savarankiškai tvarkosi žaislus ir veiklos vietą	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pats susitvarko darbo vietą po įvairios veiklos; ✓ Susitvarko žaislu, padeda juos į tam skirtą vietą; ✓ Pavalgęs nusineša indus į virtuvėlę
Stengiasi laikytis susitartų taisyklių	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kalba, diskutuoja apie saugų elgesį kieme, parke, gatvėje, prie vandens; ✓ Domisi, aiškinasi, kur kreiptis pagalbos nelaimės atveju; ✓ Įsimena pagalbos telefoną; ✓ Kalba, komentuoja kaip elgtis su nepažįstamais žmonėmis; pajutęs pavojų kviečia suaugusius; ✓ Žaidžia įvairius saugaus eismo žaidimus, atlieka didaktines užduotis; atpažįsta pagrindinius kelio ženklus.
Stebint suaugusiam saugiai naudojasi pavojingais įrankiais	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Atsargiai naudojami žirkklėmis, peiliu, klėjais ir kt.; ✓ Diskutuoja apie pavojingus sveikatai elektros prietaisus, rozetes, peilius, kitus aštrius daiktus; ✓ Neliečia vaistų, būtinės chemijos.
Ugdymo (si) aplinka ir priemonės	<p>Higienos reikmenys (muilas); kaspiniai, skarelės, skraistės šokiui; lankai, šokdėnės, virvutės, kamuoliai, kėgliai, badmintonas; treniruokliai (batutas ir kt.); šiurkštūs, gruoblėti kilimėliai; sūpuoklės, sienelės, kopėčios, laipiojimo virvės, gimnastikos suoleliai, čiužiniai; priemonės estafetėms, kliūtims; audeklo atraižos, elastingas popierius, rypus žvyras, nugludinti akmenėliai; paspirtukai; rogutės ir kt.; kūno dažai; paveikslėliai, knygelės, dėlionės, loto augimo ir sveikatos temomis; vaikams pritaikyti indai ir stalo įrankiai, buities technika, skirta maistui ruošti; priemonės varstymui, segiojimui, raišiojimui; įvairios spynos, užraktai ir raktai; kabliukai; užsklandos; kamuoliai, skirti šokuoti, sūptis; supamieji žaislai; grūdininosi priemonės (indai vandeniui ir kt.); riedantys žaislai (karučiai, automobiliai, traukiniai ir kt.) ir pan.</p>
<p>MENINĖ KOMPETENCIJA</p> <p>sietina su estetiniu suvokimu, menine kūryba kaip raiškos priemone, laisve bei gebėjimu kurti ir išgyventi kūrybos džiaugsmą</p>	

Esminės nuostatos:	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ domisi, gėrisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla, ✓ jaučia meninės raiškos džiaugsmą, ✓ rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje, ✓ jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą. 	
Siektinos vertybinės nuostatos, gebėjimai, pasiekimai	Vaiko veiksenos
Pasakoja įspūdžius apie muzikos, vaidinimo, šokio, dailės kūrinių siužetą, vaizduojamus įvykius, veikėjus, kilusią nuotaiką	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Lankosi, stebi, pasakoja, apibūdina, vertina tai, ką matė parodoje, spektaklyje; ✓ Kuria, fantazuoja, seka juokų pasakas; ✓ Laisvai, spontaniškai reiškia savo įspūdžius, išgyvenimus; ✓ Reiškia, komentuoja, išsako vaidinimo sukeltus įspūdžius; ✓ Kalba su auklėtoja ir draugais dailės procese, taip pat apžiūrint dailės kūrinius; ✓ Kalba apie dailininkų, architektų kūrybą, vaikų darbus.
Stengiasi kuo gražiau šokti, vaidinti, deklamuoti, dainuoti, groti, piešti	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Vaidina-žaidžia trumpas sceneles pagal literatūrinius, muzikinius, istorinius, pačių pasiūlytus siužetus; ✓ Parodo parengtas sceneles draugams, tėvams švenčių, koncertų metu; ✓ Vaidindami atskleidžia savo meninius gebėjimus: dainuoja, šoka, groja; ✓ Piešia, kuria įvairioms parodėlėms; ✓ Elgiasi pagal sceninio elgesio taisykles: išeina į sceną, nusilenkia, palaukia kol baigsis plojimai, padėkoja publikai.
Gėrisi ir grožisi savo menine kūryba	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Aktyviai eksponuoja savo darbus, rodo kitiems; ✓ Įgarsina pasakodami, improvizuodami savo piešinį; ✓ Klausydami muzikos stengiasi susikaupti, įsiklausyti; ✓ Aptaria savo ir kitų vaikų dailės darbus; ✓ Stebi aplinką ir patirtus įspūdžius vaizduoja piešiniuose, kūrybiniuose darbeliuose, pasakoja, komentuoja, pristato savo kūrinį.
Pastebi papuoštą aplinką, meno kūrinius, pasako, kas jam gražu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Varto lietuvių liaudies meno albumus; ✓ Klausosi lietuvių liaudies dainų, tautosakos kūrinių; ✓ Dalyvauja darželio, grupės aplinkos puošime; ✓ Pasako kas jam gražu, kas patinka meno kūrinyje, aplinkoje, drabužiuose; ✓ Stebi, tyrinėja tautodailės ir profesionaliosios dailės kūrinius.
Tyrinėja girdimos muzikos, triukšmo, tylos panašumus ir skirtumus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Domisi, tyrinėja, atranda, išgirsta natūralių (gamtos) ir žmogaus sukeltų garsų pasaulį; ✓ Raiškiai taria skaičiuotes, greitakalbes, paukščių pamėgžiojimus; ✓ Tapo klausydami muzikos ir ją atvaizduoja.
Pasako kūrinio nuotaiką, tempą, dinamiką, skiria kai kuriuos girdimus instrumentus	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Laisvai judėdamas improvizuoja, mokosi pajusti judėjimo kryptį, tempą, ritmą, charakterį; ✓ Klausosi muzikos kūrinių, išreiškia, atliepia jų nuotaiką, emocijas; ✓ Klausosi aplinkos garsų, juos įvardina; ✓ Įvardina ryškiai išsiskiriantį instrumentą ir jį pavaizduoja; ✓ Žino terminus: kompozitorius, dainininkas, choristas.
Dainuoja sudėtingesnio ritmo, melodijos vienbalses dainas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Išbando, atranda, naudoja balso galimybes, taisyklingai kvėpuoja, aiškiai artikuliuoja ir tiksliai intonuoja; ✓ Intonuoja įvairiu aukštumu kartodami patarles, mėdžiodami auklėtoją, drauge tęsia vieną toną; ✓ Dainavimą papildo judesiais: imitaciniais, instrumentiniu bei „kūno garsų“ pritarimu, kurį gali sugalvoti patys.
Eina ratelių, šoka šokius ratu, vienoje linijoje, su įvairiais žingsniais ir elementais	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Laisvai juda erdvėje, improvizuoja judesiais, jaučia judėjimo kryptį, tempą, ritmą, charakterį; ✓ Ritmingai atlieka elementarius judesius (šuoliukus, pritūpimus, sukinius); ✓ Šoka, žaidžia lietuvių liaudies žaidimus, ratelius ir šokius.
Melodiniais vaikiškais muzikos instrumentais	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Grodami išbando įvairius garsų išgavimo būdus: mušimą, pūtimą, braukimą; ✓ Groja, žaidžia įvairius kvėpavimo žaidimus;

groja 2-3 garsų melodijas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Susipažįsta su 2-3 naujais mušamųjų, styginių, klavišinių bei pučiamųjų muzikos instrumentų skambesiu ir garsų išgavimo būdais, juos pavadina; ✓ Groja ritmus su pauzėmis, keičia grojimo tempą, dinamiką.
Pritaria suaugusiojo grojimui, stengiasi kartu pradėti ir baigti kūrinį	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klausosi, atlieka tautosakos kūrinis, liaudies dainas; ✓ Atliekamiems kūrinėliams pritaria švilpynėmis, molinukais, tamburinais, būgneliais, barškučiais ir kt.
Improvizuodamas balsu, muzikos instrumentu kuria melodiją trumpam tekstui, paveikslui	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Susipažįsta su liaudies instrumentais; ✓ Atlieka vokalius pratimus dėl artikuliacijos, taisyklingos laikysenos ir kvėpavimo, dainavimo ritmo pajautimo; ✓ Parenka instrumentą kūrinėlio turiniui, veikėjui pavaizduoti; ✓ Sugalvoja ritmus žodeliams, skanduotėms, trumpiems eilėraštkams, plodami, trepsėdami ar grodami su ritminiais instrumentais; ✓ Padainuoja, paploja, pagroja įvairiais būdais savo ar draugo vardą; ✓ Įgarsina pedagogo sekamą pasaką.
Šoka sudėtingesnius ratelius, įvairių žingsnių ir natūralių judesių šokius	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sudaro paprasčiausias figūras: sustoja į ratelį, vorą, dviem eilėm, poromis; ✓ Šokdami rateliu gali keisti ratelio dydį, kryptį, atlikti dviejų dalių šokelius, žaidimus, su tekstais ir be jų; ✓ Juda zigzagais, sudaro ratelį savarankiškai.
Šoka improvizuotai kurdamas septynių-aštuonių natūralių judesių seką	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Laisvai judėdamas improvizuoja, mokosi pajusti judėjimo kryptį, tempą, ritmą, charakterį; ✓ Improvizuodami laisvai perteikia skambančios muzikos nuotaiką, vaizduoja įvairių gyvūnų, personažų charakterį; ✓ Darniai sutartinai atlieka paprasčiausias figūras: pritūpia, pašoka, sukasi už parankių, didna-mažina ratelį, sudaro du ratelius; ✓ Sugalvoja judesių nesudėtingai dainelei; ✓ Melodiją išreiškia judesiu.
Kuria lėlių, dramos vaidinimus, improvizuoja trumpas frazes, fizinius veiksmus, atskleidžia emocines būsenas	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Improvizuoja trumpas sceneles be žodžių ir su žodžiais, pavieniui ir su draugais; ✓ Bendraudami vienas su kitu keičia balso intonaciją; ✓ Sveikinasi vienas su kitu, su žaisliukais; ✓ Žaidžia laisvai, spontaniškai, atkuria iš patirties išgyventus vaidmenis (gydytojas, pardavėja ir kt.); ✓ Gamina, dekoruoja pirštų lėles.
Detalesniais dailės darbais pasakoja realias ir fantastines istorijas, įvykius	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kuria, tyrinėja, fantazuoja, veikia su tapybos, grafikos bei įvairiomis dailės medžiagomis plokštumoje ir erdvėje; ✓ Kuria pačių išgyventą ir įsivaizduojamą pasaulį pačių pasirinkta ar auklėtojos siūloma technika; ✓ Lytėdami, regėdami pajunta tai, ką įsivaizduoja; ✓ Piešia, vaizduoja, fantazuoja, kuria išklause žodinės kūrybos, peržiūrėję knygelių iliustracijas.
Vaizdus papildo grafiniais ženklais (raidėmis, skaičiais, žodžiais)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pratinasi užrašyti vardą ar pirmąją jo raidę; ✓ Piešiniuose naudoja regimos informacijos vaizdinius: raides, skaičius, rodykles; ✓ Plėšo, kerpa, klijuoja įvairias geometrines formas, dėlioja ornamentus, regimos informacijos ženklus; ✓ Naudoja horizontalias, vertikalias, pasvirusias linijas.
Skirtingiems sumanymams įgyvendinti pasirenka dailės priemones ir technikas, eksperimentuoja mišriomis technikomis	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kuria pačių išgyventą ir įsivaizduojamą pasaulį pačių pasirinkta ar auklėtojos siūloma technika; ✓ Atranda linijos, spalvos, formos, medžiagų struktūros ypatumus; ✓ Atranda formų, spalvų, reiškinių priešingybes; ✓ Braižo pagaliuku ant smėlio, sniego; ✓ Naudoja miušrią techniką: kreideles ir spalvotus pieštukus ar flomasterius; ✓ Plėšo, kerpa, klijuoja įvairias geometrines formas, dėlioja ornamentus, regimos informacijos ženklus; ✓ Konstruoja iš medinių, plastmasinių detalių.

Nori atlikti ir suprasti vis daugiau naujų, nežinomų dalykų	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pratinasi naudoti, pažinti pagrindines spalvas veikloje: tapydami, aplikuodami, darydami atspaudus, konstruodami, žaisdami; ✓ Vardina, išreiškia metų laikų spalvas, jų nuotaiką spalvomis, simboliais; ✓ Tapo plačiu teptuku, pamirkytu vandenyje (be dažų) ant šaligatvio, tvoros ar kt.
Kelia probleminius klausimus, diskutuoja, įsivaizduoja, fantazuoja	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stebi žmonių, gyvūnų, paukščių pėdsakus sniege, smėlyje, patys juos padaro; ✓ Naudoja įvairaus dydžio kartono dėžes žaidimams; ✓ Tapo maišydami spalvas ir nusako jų pavadinimus; ✓ Pro langą ar pasivaikščiojimų metu stebi gamtą, analizuoja jos objektus ir juos atvaizduoja; ✓ Kalbasi apie tai, kokiomis spalvomis vaizduoti.
Ieško naujų idėjų, netikėtų sprendimų, neįprastų medžiagų, priemonių, lengvai, greitai keičia, pritaiko, siekia savito rezultato	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Eksperimentuodami su įvairiomis priemonėmis ir medžiagomis atranda įvairias linijas, dėmes, jų derinius; ✓ Pastebi, atranda, išbando reikšdami savo sugebėjimus su įvairaus šiurkštumo, storumo, įvairių spalvų popieriumi (laikraščiai, servetėlės, tapetai, folijos ir kt.); ✓ Piešia, lanksto, klijuoja įvairias plokščias ir pusiau plokščias formas; ✓ Išbando įvairias priemones, kuriomis galima štampuoti: pagaliukai, trintukai, kamšteliai iš bulvės, morkos, burokėlio; ✓ Kuria paveikslėlį iš spalvoto plastilino ant kartono; ✓ Kuria iš gamtinių medžiagų; ✓ Tapo darbelius neatkeliant rankos, vienu užsimojimu, vaizduojančius spirale, siūlų kamuolį; ✓ Daro koliažus, tapo portretus, gamina kaukes.
Drąsiai, savitai eksperimentuoja, nebijo suklysti	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Eksperimentuoja su didelių matmenų medžiagomis ant didelių popieriaus lapų; ✓ Eksperimentuoja su įvairiomis grafikos priemonėmis ir medžiagomis; ✓ Eksperimentuoja ant balto ir spalvoto (sauso, šlapio) įvairaus formato, įvairaus dydžio popieriaus pirštu, teptuku, guašo dažais ar akvarele; ✓ Laisvai eksperimentuoja naudodamas skirtingas spalvas, formas; ✓ Laisvai eksperimentuoja su įvairiomis tūrinėmis medžiagomis: moliu, plastilinu, drėgnu smėliu, sniegu.
Ugdymo (si) aplinka ir priemonės	<p>Priemonės tapymui, piešimui, lipdymui, kūrybiniam darbams (įvairūs dažai: guašas, akvarelė, kreidelės, pastelė; klijai; balta ir spalvota kreida; pilki ir spalvoti pieštukai; įvairaus dydžio, pločio, storio teptukai; žirklys, kanceliariniai peiliukai, pagaliukai ir kt.); priemonės darbo vietai uždengti; apranga darbu su dažais; širmelė ir kita įranga teatrui; pirštukų lėlės, lėlės marionetės, lėlės ant lazdelių ir kt.; apranga ir vaidybos atributika vaikams (skraistės, skrybėlės, bižuterija, karūnos ir kt.); muzikos instrumentai (molinukai, akmenukai, lazdelės, metalofonai, smuikas, išilginė fleita, kanklės, akordeonas, ritminiai mušamieji instrumentai (perkusia) ar savos gamybos instrumentai); muzikos centras arba garso grotuvas, būtiniausi įrašai (populiari, klasikinė, liaudies, vaikų ir kt. muzika); muzikos ženklų rinkiniai muzikos raštui (penklinių, natų, pauzių ženkliai) ir kt.; priemonės tapymui, grafiniams, taikomosios dailės darbams (kempinės, voleliai; tušas, plunksna; adatos, vąšelis, siūlai); štam pavimo, antspaudavimo priemonės, formelės; molbertai; muzikinės dėžutės, muzikiniai žaislai ir pan.</p>

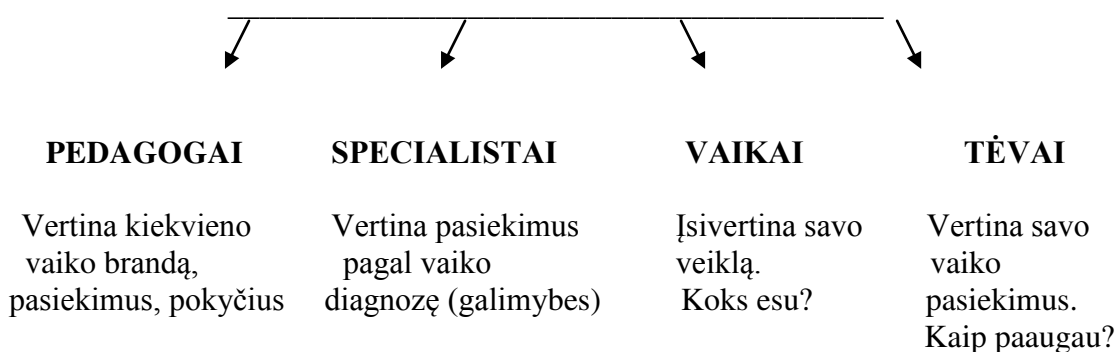
V. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vertinimo tikslas – padėti auklėtojams ir kitiems ugdymo dalyviams tikslingai stebėti vaikų ugdymo (si) pasiekimus, pažangą, atpažinti jų ugdymo (si) poreikius, kuo kryptingiau pritaikant ikimokyklinio ugdymosi turinį vaikų grupei ir kiekvienam vaikui, garantuojant ugdymo (si) prieinamumą ir kokybę, užtikrinant tęstinumą bei dermę tarp ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų.

Kauno lopšelyje-darželyje „Spindulėlis“ vertinimas vyksta pagal „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimo aprašo“ projektą. Pasiekimai vertinami 2 kartus per metus (rugsėji, gegužę). Kiekviena ugdymo (si) sritis vertinama atitinkamu žingsniu, sudaroma pasiekimų diagrama, kuri aptariama su tėvais ir leidžia individualizuoti ugdymą bei atkreipti dėmesį į vaiko ugdymo (si) gebėjimus bei sunkumus.

Lopšelio-darželio „Spindulėlis“ vaikų pasiekimų vertinimo principai: planingumas, objektyvumas, visapusiškumas, informatyvumas, vaiko pažangos fiksavimas, jautrumas ir humaniškumas, pozityvumas, vaiko pasitikėjimo ugdymas.

VERTINIMO DALYVIAI

METODAS	FORMA	DAŽNUMAS
Stebėjimas	Žaidimas	Stebėjimai atliekami kasdien
Savianalizė	Praktinis darbas	
Nuolatinė refleksija	Pasakojimas	
Diskusijos	Piešimas ir komentavimas	Vertinama nuolat, priklausomai nuo tikslo ir poreikių
Stebėjimas ir analizė	Fotonuotraukos	
Pokalbis ir interviu	Anketos (suaugusiųjų)	
Projektai	Klausimynai	
Tyrimas	Vaikų aprašai	2 kartus per metus (rugsėji, gegužę)
	Žodinė kūryba	
	Filmuota medžiaga	
	Rašytinės kalbos pvz.	

Vaikų darbai ir analizės segamos į atskirus aplankalus, skirtus kiekvienam ugdytiniui. Aplanke surinkta medžiaga leidžia pastebėti vaiko pasiekimus pagal ugdomas kompetencijas. Aplanką sudaro dailės darbai, užrašytos vaikų mintys, žodinė kūryba, rašytinės kalbos pavyzdžiai,

nuotraukos. Sukauptas aplankas perduodamas priešmokyklinio ugdymo pedagogui. Išvykstančiam iš lopšelio-darželio vaikui aplankas atiduodamas tėvams.

Vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimo informacija padeda numatyti ugdomojo proceso spragas, parinkti tinkamiausias ugdymo (si) formas, metodus, priemones, užtikrinti ugdymo (si) nuoseklumą, individualizavimą, tęstinumą, tėvų informavimą apie vaiko ugdymo (si) rezultatus, grupės vaikų pasiekimų apibendrinimą, ugdymo prioritetų numatymą.

SPECIALIŲJŲ UGDYMO(SI) POREIKIŲ VAIKŲ PASIEKIMŲ VERTINIMAS

Kauno lopšelyje-darželyje „Spindulėlis“ specialiųjų ugdymo (si) poreikių turintys vaikai ugdomi pagal bendrąsias programas, jas pritaikant arba individualizuojant. Tais atvejais (pvz., esant intelekto sutrikimui), kai vaikas negali ugdytis pagal ikimokyklinio ugdymo programą, programa individualizuojama.

Pritaikyta ugdymo programa specialiųjų ugdymosi poreikių vaikui padeda dalyvauti bendrame ugdymo procese drauge su bendraamžiais, siekiant individualių ugdymo (si) tikslų. Pritaikant programą svarbu atsižvelgti į ugdymo (si) sunkumus sąlygojančias priežastis: vaiko raidos ypatumus (negalė, sutrikimas, laikini sunkumai), intelekto lygį, ugdymo aplinką, ugdytinio potencines galimybes, kuriomis vaiko stiprybėmis ugdymo veikloje bus galima remtis.

Individualizuojant programą svarbu sukonkretinti, siaurinti jos turinį, daugiau laiko skirti svarbiausių gebėjimų ugdymui, atsižvelgti į praktinį žinių pritaikymą gyvenime, daugiau laiko skirti įgūdžių įgijimui.

Specialiųjų ugdymo (si) poreikių turinčių vaikų ugdymo (si) pasiekimai vertinami naudojantis „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu“, pasiekimų vertinimo rezultatai aptariami su tėvais.

VI. NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Ankstyvojo ugdymo vadovas. Tėvams, globėjams, pedagogams. – V., 2001
2. Bandžienė, O. ir kt. Vaikų kūno kultūra. – Š., 2004
3. Berns R.M. Vaiko socializacija. – V., 2009
4. Daniels Elen R., Statford K. Atvirų grupių visiems kūrimas. – V., 2000
5. Dodge, D.T. ir kt. Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas. – V., 2007
6. Dodge, D.T. ir kt. Ankstyvojo amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas. – V., 2008
7. Grinevičienė N. Vaikystės žaidimai. – K., 2002
8. East V., Evans L. Vienu žvilgsniu. Praktinis vaiko specialiųjų poreikių tenkinimo vadovas. – V., 2005

9. Ikimokyklinio ugdymo įstaigą reglamentuojantys teisės aktai. – V., 2001
10. Ikimokyklinio ugdymo mokyklos vidaus audito metodika. – V., 2005
11. Ivoškuvienė R., Kaffemanienė I., Baranauskienė V., Burneckienė I., Makarovienė M., Varkalevičienė A. Sutrikusios raidos vaikų ikimokyklinio ugdymo gairės. – Š., 2003
12. Metodinės rekomendacijos Ikimokyklinio ugdymo programai rengti. – V., 2006
13. Monkevičienė O. Vėrinėlis. – V., 1995
14. Neifachas S. Projektinė veikla ikimokyklinėje, priešmokyklinėje grupėje: teorija ir praktika. – V., 2005
15. Neifachas S. Ikimokyklinio ugdymo programos kokybės užtikrinimas: turinio konkretizavimas, tikslų ir uždavinių įgyvendinimas, atitikties nustatymas. – V., 2008
16. Neifachas S. Vaikų ugdymas darželyje: dabarties ir ateities perspektyva. – V., 2008
17. Neįgaliųjų meninis ugdymas. – V., 2005
18. Specialiojo ugdymo pagrindai. – Š., 2003
19. Szanton E.S. Į vaiką orientuotas ugdymas nuo gimimo iki trejų metų. – V., 2001
20. Szarkowicz D. Stebėjimas ir refleksija vaikystėje. – M., 2006
21. Rajeckas V. Švietimas: raida, dabartis. – V., 2001

Teisės aktai:

1. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas
2. Lietuvos švietimo koncepcija
3. Vaiko teisių konvencija
4. Vaiko gerovės valstybės politikos strategija

Interneto svetainės:

1. www.smm.lt
2. www.lrs.lt
3. www.svietimas.takas.lt
4. www.ikimokyklinis.lt/index.php/ipup-projektas/projekto-veiklos/skelbiami-ikimokyklinio-amziaus-vaiku-pasiekimu-apraso-ir-bendrosios-priesmokyklinio-ugdymosi-programos-projektai/16056